

Utvärderingsberättelse 2018

Åbo stads revisionsnämnd 23.5.2019

Rapportör och rapporteringstidpunkt	Åbo stads revisionsnämnd, 2019 Åbo stads revisionsnämnd publicerar årligen en utvärderingsrapport över förverkligandet av Åbo stads verksamhetsmässiga och ekonomiska mål.
Författare	Åbo stads revisionsnämnd 2017–2021
Rapportens namn	Utvärderingsberättelse 2018
Rapportens distribution	Rapporten är tillgänglig på internet på adressen www.turku.fi/tarkastuslautakunnanjulkaisut
Ämnesord	Utvärderingsrapport, utvärderingsberättelse, Åbo stad, mål
Rapportseriens namn	Åbo stads revisionsnämnd
Identifierande information om rapporten	Sidor 64 + bilaga Språk svenska
Rapportens distribution	Åbo stads revisionsbyrå, tfn (02) 330 000

Centrala observationer i utvärderingen

Revisionsnämndens utvärdering år 2018 har särskilt fokuserat på följande:

1. Budget och bokslut 2018
2. Temaspecifika utvärderingar
3. Stadens intern kontroll, riskhantering och koncernövervakning

1 Budget och bokslut 2018

- EModerstadens och koncernens resultat visade ett överskott år 2018. Av stadens verksamhetsutgifter **stod personalutgifterna för 33,7 % och köptjänsterna för 44,9 %**. **Personalutgifterna ökade** med 3,6 miljoner euro **(+0,7 %)** jämfört med år 2017 och **utgifterna för köptjänster ökade med 28,5 miljoner euro (+4,5 %)**.
- Kassaflödet för Åbo stadskoncerns verksamhet och investeringar har under de senaste tio åren i genomsnitt varit omkring 44 miljoner euro negativt per år. År 2017 uppgick nämnda kassaflöde till 83 miljoner euro negativt och år 2018 hela 90 miljoner euro negativ. Det negativa kassaflödet leder till ökad skuldsättning. Koncernens lånestock var i slutet av år 2018 omkring 1,5 miljarder euro, vilket var 113 miljoner euro mer än föregående år. Under de två senaste åren har lånestocken ökat dubbelt så mycket som under tidigare år (lånestocken ökade i genomsnitt med 44 milj. euro under åren 2008–2018). Stadskoncernens verksamhet är således starkt beroende av lånefinansiering.
- Revisionsnämnden påpekar att uppmärksamhet bör fästas vid hanteringen av stadskoncernens finansieringsrisker.

- **Stadskoncernens intäktsfinansiering räckte år 2018 till endast 48 % av investeringarna.**
- Koncernens soliditet år 2018 var 35,4 % (36,7 % år 2017). Soliditeten mäter kommunkoncernens solvens, förmåga att klara av ett underskott och förmåga att klara av sina åtaganden på lång sikt. Enligt bokföringsnämndens kommunsektion kan en soliditet på över 50 % ses som en målnivå för en kommunkoncern. En lägre soliditet innebär en betydande skuldbörda.
- **För främjande av sysselsättningsmålen har en hel del anmärkningsvärda åtgärder vidtagits i staden och likaså uppnåtts goda resultat: sysselsättningen har förbättrats.** Trots en positiv konjunkturförändring är arbetslösheten fortsättningsvis hög. Därför är det viktigt att gå vidare och i mån av möjlighet göra fler satsningar på åtgärder som främjar sysselsättningen.
- **Av dem som år 2018 besvarade enkäten Kommun 10 upplevde 42 % att arbetsbördan är större än medarbetarna kan uthärda. År 2016 var motsvarande siffra 39 % vilket betyder att antalet har ökat.** Enligt revisionsnämnden innebär ökningen att man med nuvarande åtgärder inte har förmått utjämna medarbetarnas arbetsbelastning.
- Av dem som besvarade enkäten Kommun 10 har **43 % av medarbetarna upplevt situationer där våld och hot förekommit i arbetet med kunder.** Flest situationer har förekommit inom välfärds- och bildningssektorn samt inom det regionala räddningsverket. År 2016 var motsvarande siffra 30 % vilket tydligt anger att antalet har ökat. Ett ingripande i problemet förutsätter olika slag av åtgärder inom olika sektorer. **Revisionsnämnden understryker att anvisningar i detta hänseende måste vara uppdaterade och att sektorerna måste se till att personalen får tillräcklig utbildning i denna problematik.** Upplevelser av våld och hot har förutom en inverkan på arbetsplatsens säkerhet en tydlig negativ effekt på trivseln i arbetet.

2.1 Åbo kolneutralt 2029

- Största delen eller **(70 procent)** av de nuvarande **koldioxidutsläppen** i Åbo **orsakas av energiförbrukning och uppvärmning.**
- Som producent och säljare av fjärrvärme spelar **Åbo Energi** en central för förutsättningarna att nå målen för minskade utsläpp. Bolaget är likaså som enda vinstutdelande bolag av vikt för stadens ekonomi. En övergång till kolneutral energiproduktion utgör med nuvarande kostnads- och skatteunderlag likväl inget hot mot möjligheterna att nå upp till de lönsamhetsmål som fastställts för Åbo Energi.
- **Målet kolneutralitet år 2029 jämte etappmål är klart definierat.** Anmärkningsvärt är emellertid att **man har förbundit sig till målet kolneutralitet utan kännedom om de ekonomiska konsekvenserna** för stadskoncernen och kommuninvånarna av att detta mål förverkligas.
- **Rum för förbättring** finns i synnerhet när det gäller att genomföra utsläppsminskningen, inkludera målen i dotterbolagens verksamhet samt omfattningen av riskanalysen för klimatplanen.

2.2 Elevvården inom den grundläggande utbildningen

- **Elevvårdens resurser** är ojämnt fördelade mellan olika skolor, vilket leder till att likvärdigheten mellan olika skolor och elever inte förverkligas
- – Att elevvårdens experter är jäktade beror på att **det förebyggande arbetet** inom elevvården förefaller att **försummas.**
- **Samverkansarbetet av det multiprofessionella teamet** betraktades ofta som problematiskt även därför att experterna ofta har ansvar för flera skolor, vilket verkligen gör det svårt att bestämma en gemensam tid för de experter som behövs. I praktiken fördröjer detta det elevvårdsstöd som eleven behöver och kan i värsta fall ytterligare försvåra problemen.
- **Antalet barn per medarbetare inom elevvården** överstiger klart rekommendationerna i fråga om andra kategorier än skolläkarna. Även skolläkarernas arbetstid är synnerligen varierande och en del av dem tycker att det är svårt att hinna med hälsoundersökningarna.
- Revisionsnämnden betonar **utbildningen** som ett av de väsentligaste behoven av förbättring i utvecklingen av elevvården.
- De flesta skolor har bristfälliga lokaler för elevvården. Lokalerna måste även delas mellan flera olika aktörer, vilket enligt revisionsnämndens iakttagelser tydligt försvårar ett effektivt elevvårdsarbete.

2.3 För trafiken har man fina planer – samarbete och resurser behövs

- Enligt revisionsnämndens bedömning är det möjligt att utifrån planen för trafiksystemet för den strukturmodell som Åbonejden representerar, via markanvändningens utveckling leda genomförandet av trafiksystemet så att de gemensamt avtalade utvecklingsmålen i rimlig utsträckning kan nås. En plan som i sig är funktionsduglig förslår inte ensam: slutresultatet avgörs av huruvida samarbetet mellan parterna blir framgångsrikt och tillräckliga resurser kan skaffas fram.
- **Att utveckla ett trafiksystem kräver samordning av markanvändning, boende, samt förutsättningar för fungerande tjänster och näringsliv.** I intervjuerna förekom motstridiga åsikter om hur väl ett arbete för att skapa ett trafiksystem kan anpassas till planeringen av markanvändning på kommun- och regionnivå. En del av de intervjuade upplever samordningsprocessen som bristfällig till vissa delar.
- Åbo stad bör för egen del **tydligare definiera och framföra ansvaret för anvisningar och ledning som krävs för trafikangelägenheter.** Revisionsnämnden har konstaterat att dessa frågor om ansvarsfördelning delvis varit oklara.

2.4. Kvalitetskontroll av köptjänster för boendetjänster och heldygnsvård för de äldre

- Revisionsnämnden har under de senaste åren upprepade gånger pekat på hur begränsade resurserna är för kvalitetskontrollen av boendetjänster för de äldre.
- Övervakningsresurserna har på våren 2019 tillfälligt kunnat utökas (+2 årsverken) och enligt välfärdssektorn har man under våren kunnat förrätta utvärderingsbesök hos alla centrala enheter. **Revisionsnämnden konstaterar utifrån sin uppföljning att man med normal resurstilldelning har haft svårigheter att samtidigt hinna med både de ordinarie**

kontrollbesöken och de tilltagande klagomålen. Såvida inga nya beslut fattas, kommer övervakningsresurserna nästa höst i praktiken att minska med två personarbetsår.

- **Ett centralt problem har även utgjorts av vårdpersonalens dimensionering som har anknytning till kundernas funktionsförmåga och varierar beroende på kundernas kondition och omsättningen av kunder.** Minnesstörningar av olika grad är mycket allmänt förekommande hos de äldre och kommer i fortsättningen tydligt och klart att öka i antal. Detta medför fler krav på uppföljning av vederbörlig personaldimensionering och tillräcklig kompetens hos personalen.

3. Stadens intern kontroll, riskhantering och koncernövervakning

- Bokslutets verksamhetsberättelse talar om en riskfaktor i form av en oförutsedd kostnadsstegring för lokal- och infrastrukturprojekt. Risker av detta slag ser ut att aktualiseras exempelvis i fråga om Funikularen och Logo-

mo-bron. Som ett sätt att förebygga risker har bland annat nämnts att en anvisning för planering av infrastrukturprojekt borde utarbetas. Liksom föregående år konstaterar revisionsnämnden att det även i ljuset av de exempel som nämnts i offentligheten förblir oklart hur man bör förhålla sig till de nämnda riskerna och hur väl metoderna för hantering av de i verksamhetsberättelsen nämnda riskerna används, om ansvarsfördelningen för hanteringen av riskerna fungerar och om det alltid är möjligt att avdela ansvar för och schemalägga nödvändiga åtgärder i olika risksituationer. Oklart förblir dessutom i vilken mån de nödvändiga riskhanteringsåtgärderna kan genomföras av organisationsenheten själv.

- Beträffande planering av investeringar fäster revisionsnämnden uppmärksamhet vid att en planering som omfattar investeringarna i sin helhet förslår för ett längre tidsspänn med beaktande av förestående servicebehov.

- Revisionsnämnden fäster uppmärksamhet vid att budgeten utarbetas på det sätt som anges i kommunallagen, så att man i budgeten reserverar tillräckliga anslag för täckande av de kostnader som föranleds av prioriteringarna och inte så att budgeteringen används i strid med kommunallagen som ett ledningsinstrument.
- För koncernövervakningens del har i 2017 och 2018 års verksamhetsberättelser konstaterats att det inte utifrån egna bedömningar går att göra entydiga slutledningar om hur övervakningen fungerar i koncernsammanslutningar. Verksamhetsberättelsen ger ingen klarhet i huruvida den koncernövervakning som sker på koncernledningens ansvar har gett ett tillräckligt säkert besked om att kommunkoncernens verksamhet är ekonomisk och effektiv, att besluten grundar sig på information som är tillräcklig och tillförlitlig samt att lagens bestämmelser, myndighetsföreskrifter och organens beslut iakttas liksom även att egendom och resurser säkerställs.

Innehållsforteckning

	Centrala observationer i utvärderingen	3
1	Budget och bokslut 2018	9
	1.1 Ekonomiska indikatorer och jämförelser med andra städer	10
	1.2 Synpunkter på 2018 års bokslut och mål	14
2	Revisionsnämndens temaspecifika utvärderingar	22
	2.1 Åbo kolneutralt 2029	23
	2.2 Elevården inom den grundläggande utbildningen	33
	2.3 För trafiken har man fina planer – samarbete och resurser behövs	40
	2.4 Kvalitetskontroll av köptjänster för boendetjänster och heldygnsvård för de äldre	57
3	Stadens intern kontroll, riskhantering och koncernövervakning	60
	BILAGOR	
	Bilaga 1 Granskning av Åbo stads förvaltning och ekonomi	65

01 Budget och bokslut 2018

1.1 Ekonomiska indikatorer och jämförelser med andra städer¹

Åbo stads resultat för räkenskapsåret 2018 var -49,8 milj. euro. Avvikelsen jämfört med förändringarna i budgeten var +2,4 milj. euro.

Koncernens resultat för räkenskapsperioden enligt koncernens resultaträkning var -22,9 milj. euro. Koncernens årsbidrag var 117,8 milj. euro. Enligt koncernens resultaträkning uppgick underskottet för räkenskapsåret 2018 till 33,7 milj. euro. Verksamhetsberättelsen innehåller en redogörelse för de sammanslutningar som ingår i koncernbokslutet.

Personalutgifterna ökade med 3,6 milj. euro (+0,7 %) jämfört med år 2017 och utgifterna för köptjänster ökade med 28,5 milj. euro (+4,5 %).

Balans mellan intäkter och utgifter

Verksamhetsbidraget anger den del av nettodriftskostnaderna som finansieras med skatteintäkter och statsandelar.

Bokslutets verksamhetsbidrag var -1 035,7 milj. euro (år 2017 -1 025,8 milj. euro). Verksamhetsbidraget blev +9,0 milj. euro bättre än budgeterat (Budgeten 2018 med ändringar -1 044,8 milj. euro).

Driftsekonomidelens nettoutgifter underskred den ändrade budgeten med 9,0 milj. euro. **Av stadens verksamhetsutgifter stod personalutgifterna för 33,7 % och köptjänsterna för 44,9 %. Personalutgifterna ökade med 3,6 milj. euro (+0,7 %) jämfört med år 2017 och utgifterna för köptjänster ökade med 28,5 milj. euro (+4,5 %).** Enligt bokslutets verksamhetsberättelse uppgick användningen av personal under tiden 1.1–31.12.2018 till 10 418,5 årsverken, vilket är 396,1 årsverken mer än år 2017. Med beaktande av organisationsförändringarnas effekter på hela personalen ökade användningen av arbetskraft år 2018 med 190,9 årsverken (1,9 %) jämfört med år 2017.

Koncernförvaltningens jämte stadsstyrelsens servicecentralers användning av arbetskraft (hela personalen) var 935,1 årsverken år 2018 (833,4 årsverken år 2017). När man beaktar organisationsförändringarna är ökningen jämfört med föregående år 32,3 årsverken (11,1 årsverken år 2017).

Åbo stads årsbidrag har sedan år 2013 utvecklats som följer:

2013	2014	2015	2016	2017	2018
42 666	50 578	60 290	72 174	39 074	6 239

Tabell 1. Åbo stads årsbidrag (1 000 €) åren 2013 – 2018

Årsbidraget beskriver den intäktsfinansiering som kan användas för investeringar, placeringar och låneavkortningar.

Om årsbidraget är på minus räcker det inte ens till att upprätthålla den årliga verksamheten (täckta driftskostnaderna). Åbo stads årsbidrag minskade med omkring 32,8 milj. euro jämfört med föregående år (se tabell 1).

Inkomstfinansieringens tillräcklighet i förhållande till skatteprocenten

Vid en bedömning av inkomstfinansieringens tillräcklighet måste man beakta den skatteprocent med vilken årsbidraget har uppnåtts. Åbos inkomstskatteprocent år 2018 var 19,50 (19,50 år 2017).

¹ Som källor för indikatorerna har använts Åbo stads bokslut, stora städernas bokslut, specialforskare Heikki Helins analys av de större städerna publicerad av Helsingfors stads informationscentral.

Kommunens skatteintäkter utgörs huvudsakligen av inkomstskatt, fastighets-skatt och samfundsskatt. Inkomstskatten utgör kommunens viktigaste skatteintäkt. Enligt bokslutet uppgick Åbos totala skatteintäkter år 2018 till 754,5 milj. euro. Tillväxten jämfört med föregående år var +5,5 milj. euro, det vill säga 0,7 %.

Samfundsskatteintäkterna ökade år 2018 med 2,9 milj. euro jämfört med år 2017. I budgeten för 2018 prognostiserades samfundsskatteintäkter på 96,1 milj. euro. I bokslutet 2018 var samfundsskatteintäkterna 97,2 milj. euro, vilket överskred budgeten med +1,1 milj. euro.

Statsandelarna minskade med 0,2 milj. euro jämfört med år 2017. Enligt bokslutsuppgifterna uppgick statsandelarna år 2018 till 256,4 milj. euro. Denna summa överskred budgeten med 0,3 milj. euro.

Förändringarna i skatteintäkterna beror bland annat på utvecklingen av ekonomin och sysselsättningen. En granskning på stadsnivå visar att arbetslöshetsgraden i Åbo i slutet av december 2018 var 12,2 % (år 2017 13,9 %).

Inkomstfinansieringens tillräcklighet för investeringar

Förutom genom en jämförelse av årsbidraget och avskrivningarna (årsbidrag/avskrivningar, %) kan inkomstfinansieringens tillräcklighet bedömas med hjälp av inkomstfinansieringsprocenten för investeringar. **År 2018 täckte staden 7,8 % av investeringarnas anskaffningskostnader med inkomstfinansiering från den ordinarie verksamheten (37,1 % år 2017). Här anges siffror för moderstaden. Den andel som täcks av inkomstfinansieringen var minst i Åbo av de sex största städerna (medeltal 59,5 %). En jämförelse av kommuner försvåras av att vissa investeringar kan göras exempelvis inom fastighetsbolag utanför moderstadens balansräkning eller som hyresprojekt.**

² Jämförelseåret 2017 påverkades såväl av bolagiseringen av Åbo vattenaffärsverk som av den kapitalinvestering som gjordes av stiftelsen Åbo 2029 och som bokfördes som bidrag bland driftkostnaderna. Kapitalinvesteringen täcktes genom att skadefonden upplöstes och en extraordinarie vinstutdelning förrättades från dotterbolagen, varför åtgärden för över-/underskott för jämförelseåret 2017 inte kom att ha någon påverkan. Åtgärden påverkade jämförelseårets verksamhetsbidrag negativt med 29,0 milj. € och årsbidraget samt räkenskapsperiodens resultat negativt med 14,5 milj. €. Resultatet för jämförelseåret 2017 liksom över-/underskottet påverkades positivt av bolagiseringen av Åbo vattenaffärsverk som för staden inbringade ett tillfälligt försäljningsbidrag på 23,7 milj.€. I samfundsskattedeklarationen 2017 ingick likaså en exceptionellt stor förskotts komplettering som förbättrade resultatet med ca 10 milj. €.

INKOMSTFINANSIERING AV INVESTERINGAR I DE STÖRSTA STÄDERNA %

	2016	2017	2018
Helsingfors	88	137	123
Esbo	77	87	72
Tammerfors	34	46	24
Vanda	123	148	86
Uleåborg	61	108	44
Åbo	98	37	8

Källa: Heikki Helin 2016 / olika städers bokslut 2017-2018

Tabell 2. Inkomstfinansieringsprocenten i de större städernas investeringar 2016 - 2018

Koncernens resultat för räkenskapsperioden var 49,8 milj. euro negativt. Med år 2017 jämförbart resultat för räkenskapsperioden som utan påverkan av poster av engångskaraktär² uppgick till -2,1 milj. euro.

Genom Åbo stads
intäktsfinansiering kunde endast **8 %**
av investeringarna betalas!

Balansen i helhetsfinansieringen

Begreppen solvens och likviditet anknyter till balansen i helhetsfinansieringen och bygger upp kommunens ekonomiska ställning som helhet. **Solvensen** kan mätas bland annat med följande mätare: soliditets-%, relativ skuldsättnings-% och lån i €/invånare. **Likviditeten** handlar om hur staden klarar av sina dagliga betalningar. Stadens likviditet förblev god under året. **Soliditeten** beskriver kommunens solvens och förmåga att klara av sina långsiktiga åtaganden. En genomsnittlig soliditet på 70 % kan betraktas som en god målnivå i kommunekonomin. En soliditet på under 50 % i en kommun innebär en hög skuldbörda och en svag självförsörjning.

Åbo stads **soliditet** har sjunkit sedan föregående år och kan betraktas som svag.

Utveckling av Åbos soliditet (%)					
2013	2014	2015	2016	2017	2018
50,7	50,4	51,4	49,3	46,8	44,2

Soliditet, % = $100 \times (\text{ eget kapital} + \text{ avskrivningsdifferens och frivilliga avsättningar}) / (\text{ hela kapitalet} - \text{ erhållna förskott})$

Tabell 3. Utveckling av Åbos soliditet (%) åren 2013 - 2018

Den relativa skuldsättningen berättar hur mycket av bruksinkomsterna som behövs för att återbetala främmande kapital. Ju mindre detta tal är, desto bättre är kommunens situation. Denna indikatorns värde påverkas inte av anläggningstillgångens värde, värderingen eller metoden för avskrivningen och kan därför användas för en jämförelse mellan kommuner.

Åbo stads **relativa skuldsättning** år 2018 var 79,1 %.

Relativ skuldsättning, % i Åbo åren 2013 - 2018

2013	2014	2015	2016	2017	2018
52,5	56,7	59,2	64,5	75,3	79,1

Tabell 4. Den relativa skuldsättningen, % i Åbo åren 2013 - 2018. Den relativa skuldsättningen, % = $100 \times (\text{ främmande kapital} - \text{ erhållna förskott}) / \text{ verksamhetsintäkter}$. Främmande kapital innefattar depositioner i personalkassan.

Åbo stads lån fortsatte öka under år 2018 och var 4 283 euro per invånare.

I Åbo har **lånen i €/invånare** utvecklats som följer:

Åbo stads lån €/invånare

2013	2014	2015	2016	2017	2018
2 741	2 944	3 218	3 600	3 991	4 283

Tabell 5. Åbo stads lån (€/invånare) åren 2013–2018

När den totala skulden minskas med stadens utlåning och penningmedel har staden fordringar och egna placeringar som uppgår till omkring 81 miljoner euro mer än skulden (168 milj. euro i slutet av 2017).

En jämförelse av kommunernas lånestockar i euro ger inte en helt korrekt bild av kommunernas situation i förhållande till varandra, eftersom kommunernas organisationsstrukturer kan vara väldigt olika. Vid en jämförelse av lånestockar är det bättre att använda koncernens lånestock som jämförelsetal.

Stadskoncernens lån i €/invånare ökade år 2018 enligt Åbo stads bokslut och var 7 809 euro per invånare (7 297 €/invånare år 2017).

	Lån €/invånare		Koncernens lån €/invånare	
	2017	2018	2017	2018
Helsingfors	1 871	1 693	7 732	7 670
Esbo	2 885	2 812	12 280	12 336
Tammerfors	2 275	2 847	6 271	7 299
Vanda	4 515	3 996	8 834	8 451
Uleåborg	3 128	3 170	3 994	4 096
Åbo	3 989*)	4 283*)	7 297**)	7 809**)

*) Talet anger den okorrigerade lånestocken, skulderna med ränta omfattar med andra ord personalkassa- och koncernkontotillgångar.
 **) Koncernens okorrigerade lånestock inklusive personalkassainsättningar.

Tabell 6. Lånestock i de största städerna åren 2017 och 2018

³ Relativ skuldsättning, %

$$= 100 \times (\text{Främmande kapital} - \text{Erhållna förskott}) / \text{Bruksinkomster}$$

Detta tal anger hur mycket av koncernens bruksinkomster (verksamhetsintäkter, skatteintäkter och statsandelar) som behövs för att återbetala det främmande kapitalet. Ju mindre indikatorn för skuldsättning är, desto bättre möjligheter har koncernen att klara av att återbetala sina skulder genom inkomstfinansiering.

De sex största **stadskoncernernas relativa skuldsättning³** var i medeltal 99,2 %. I Åbo var koncernens relativa skuldsättning 95,8 % år 2018.

Koncernens relativa skuldsättning, %		
	2017	2018
Helsingfors	89	87
Esbo	147	143
Tammerfors	82	94
Vanda	111	110
Uleåborg	63	65
Åbo	91	96

Källa: De största städernas bokslut 2017 - 2018

Tabell 7. Relativ skuldsättning, % i de största stadskoncernerna åren 2017 – 2018.

Utvecklingen av koncernens lånestock granskas i mer detalj i kapitel 1.2.

1.2 Synpunkter på 2018 års bokslut och mål

1. Verksamhetskostnaderna ökade snabbare än skatteintäkterna och statsandelarna

Ett oroande drag i utvecklingen av Åbo stads ekonomi under de senaste tio åren har varit att verksamhetsutgifterna har vuxit i snabbare takt än skatte- och statsandelsintäkterna. Under tiden 2009–2018 var det endast år 2010 som skatteintäkterna och statsandelarna ökade i snabbare takt än verksamhetsutgifterna. **År 2018 ökade statsandelarna och skatteintäkterna mer än verksamhetsutgifterna i jämförelse med föregående år.**

Med beaktande av organisationsförändringarna var verksamhetsutgifternas tillväxttakt år 2018, 3,2 %, snabbare än skatte- och statsandelsintäkternas tillväxttakt på 0,5 %. Skillnaden i tillväxttakt ökade från 0,2 % till 2,7 % i jämförelse med föregående år. **Verksamhetsutgifternas tillväxttakt 2018 var den snabbaste sedan år 2013.**

Då ett avdrag på 29 milj. euro görs från verksamhetsutgifterna år 2017 för det engångsbidrag som betalades till stiftelsen Åbo 2029 är tillväxten av verksamhetsutgifterna 40,9 milj. euro jämförbar med föregående års. För den största ökningen i köp av tjänster stod avgifterna 24,5 milj. euro för öppen vård inom social- och hälsovården. Lönerna höjdes med avtalsförhöjningar om ca 3,3 milj. euro och en resultatpost på 2,5 miljoner euro.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Verksamhetskostnader	2,8	5,5	4,9	4,0	3,9	2,2	1,4	1,9	-0,5	3,2
Skatteintäkter och statsandelar	2,3	6,5	4,2	2,2	2,1	2,2	1,4	1,7	-0,7	0,5

Tabell 8. Tillväxtprocent för verksamhetsutgifterna samt skatteintäkterna och statsandelarna åren 2009–2018 med beaktande av organisationsförändringarna.

Kassaflödet för Åbo stadskoncerns verksamhet och investeringar har under de senaste tio åren i genomsnitt varit omkring **44 miljoner euro negativt på årsnivå.**

I praktiken har obalansen mellan utgifter och inkomster under de senaste åren åtgärdats genom försäljning av egendom och låntagning. I tabellen nedan visas tillväxtprocenten i boksluten 2009–2018 för verksamhetsutgifterna samt för skatteintäkterna och statsandelarna jämfört med föregående år, med beaktande av organisationsförändringarna.

2. Finansieringsanalysperspektivet – kommunens resultaträkning kan visa ett överskott samtidigt som kommunen skuldsätter sig

Kommunens resultaträkning kan ge en alltför positiv bild av balansen i ekonomin. Detta beror bland annat på att avskrivningarna i resultaträkningen är små i förhållande till investeringsutgifterna. **En kommuns resultaträkning kan**

visa ett "överskott" även om kommunen är kraftigt skuldsatt. Problemet med det skeva förhållandet mellan avskrivningarna och investeringsutgifterna elimineras när man granskar bokslutets finansieringsanalys. **Kassaflödet för verksamhet och investeringar beskriver inkomstfinansieringens tillräcklighet, det vill säga den summa som blir kvar efter driftsekonominns intäkter och utgifter samt investeringsutgifterna.** Ett negativt kassaflöde för verksamhet och investeringar innebär att kommunen skuldsätter sig. Eftersom finansieringsanalysen påverkas märkbart av räkenskapsårets investeringsnivå bör man vid en granskning av dessa siffror beakta en tidsperiod på flera år. **Ett fortsatt negativt kassaflöde för verksamhet och investeringar leder till överskuldssättning.**

Kassaflödet för Åbo stadskoncerns verksamhet och investeringar har under de senaste tio åren i genomsnitt varit omkring 44 miljoner euro negativt på årsnivå. Även för år 2018 var samma kassaflöde hela 90 milj.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	ka. 08–18
koncernen	-90 945	- 71 349	-33 288	-38 786	-40 703	-46 713	30 568	-7 282	-17 660	-82 890	-89 647	-44 427
moder	-45 405	2 282	19 596	-10 782	-27 145	3 415	7 877	130 979	-176	64 715	-74 664	6 427

Tabell 9. Kassaflödet för verksamhet och investeringar åren 2008–2018.

Bokslutets nyckeltal presenterar det sammanlagda kassaflödet under 5 års tid⁴ för verksamhet och investeringar, varmed man avser att beskriva stadskon-

euro negativt. Den otillräckliga inkomstfinansieringen har kompletterats med lån (jfr. lånestockens utveckling på koncernnivå, bild 2). Verksamhetens och investeringarnas kassaflöde har endast år 2014 varit positivt på koncernnivå. År 2014 förbättrades situationen av ett fastighetsarrangemang med ett intressebolag (ingår inte i koncernbokslutet).

Utvecklingen av kassaflödet för verksamheten och investeringarna bör granskas på koncernnivå. Många lokalinvesteringsprojekt i staden genomförs av stadens dotterbolag, vilket minskar moderstadens investeringsutgifter. Dotterbolagens investeringsutgifter syns i koncernens kassaflöde för investeringar. Investeringsprojekt som genomförs helt utanför koncernen eller som genomförs av intressebolag (t.ex. bollhallen) syns inte i finansieringsanalysen på kort sikt. När dessa projekt är slutförda minskar de hyror som betalas för dem dock årsbidraget.

nens finansieringstillstånd över en längre period än ett årsbokslut. I tabell 10 nedan finns en sammanställning av nyckeltalet från och med år 2013.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
koncernen	-230 839	-128 921	-101 995	-81 715	-123 902	-166 836

Tabell 10. Det sammanlagda kassaflödet från verksamhet och investeringar under 5 års tid (1 000 €); åren 2013 – 2018

⁴ Det sammanlagda kassaflödet under 5 års tid = det sammanlagda beloppet av mellanresultaten kassaflödet från bokslutsåret jämte fyra föregående års verksamhet och investeringar.

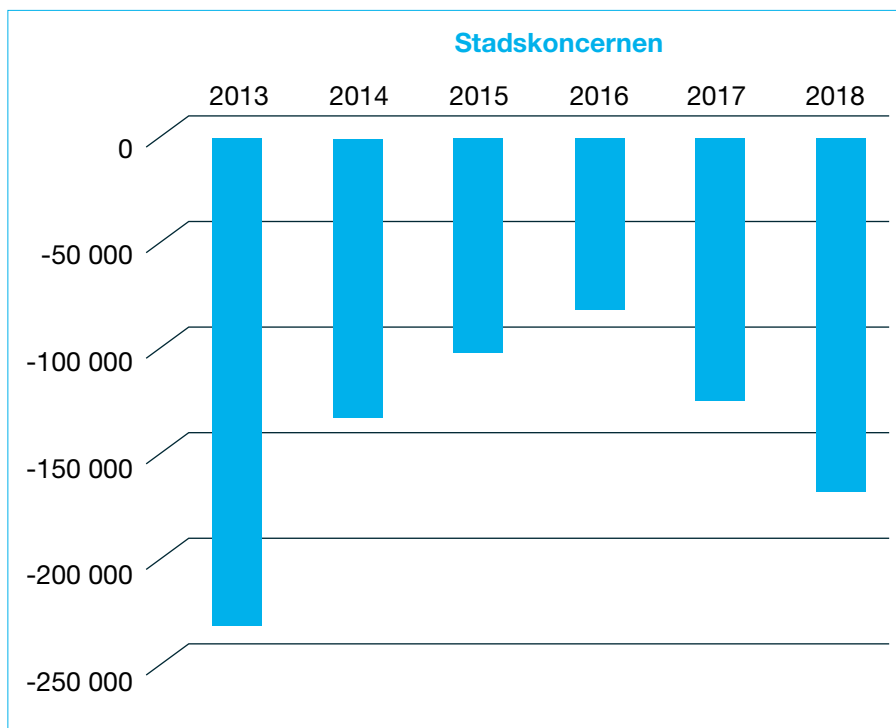

Bild 1. Det sammanlagda kassaflödet från stadskoncernens verksamhet och investeringar under 5 års tid (1 000 €); åren 2013 – 2018.

Stadskoncernens ekonomiska tillstånd kan inte betraktas som särskilt gott. Kassaflödet för koncernens verksamhet och investeringar för bokslutsåret och de fyra föregående åren är omkring 167 milj. euro negativt (124 miljoner euro negativt år 2017). Ett negativt kassaflöde innebär att man tvingas täcka utgifter antingen genom att minska kassamedlen, ta mer lån eller sälja egendom.

3. Tillväxten i koncernens lånestock accelererade, och det totala beloppet är nu nästan 1,5 miljarder euro

Åbokoncernens lånestock har sedan år 2008 vuxit med omkring 444 miljoner euro, det vill säga med omkring 42 %, i genomsnitt med omkring 44 miljoner euro per år. Lånestockens tillväxttakt accelererade under 2018. Koncernens lånestock uppgick i slutet av år 2018 till 1497 milj. euro, vilket var 113 milj. euro mer än föregående år. **Lånestockens tillväxttakt ökade** i jämförelse med föregående år (76 milj. euro år 2017). De som ökade koncernskulden mest var Åbo stad, Åbonejdens Avloppsrening Ab, Kb Syvälähden koulu, stiftelsen för Studentbyn i Åbo och Kb Åbo stadsteater.

Lånestockens utveckling bör granskas på koncernnivå, eftersom flera betydande funktioner under de senaste åren har överförts från staden till koncernen. Koncernbokslutet beskriver den ekonomiska situationen och resultatet för den helhet som kommunen och dess dottersammanslutningar utgör. Koncernsammanslutningarnas inbördes ägande, inbördes transaktioner och interna balanser har exkluderats från koncernens resultaträkning.

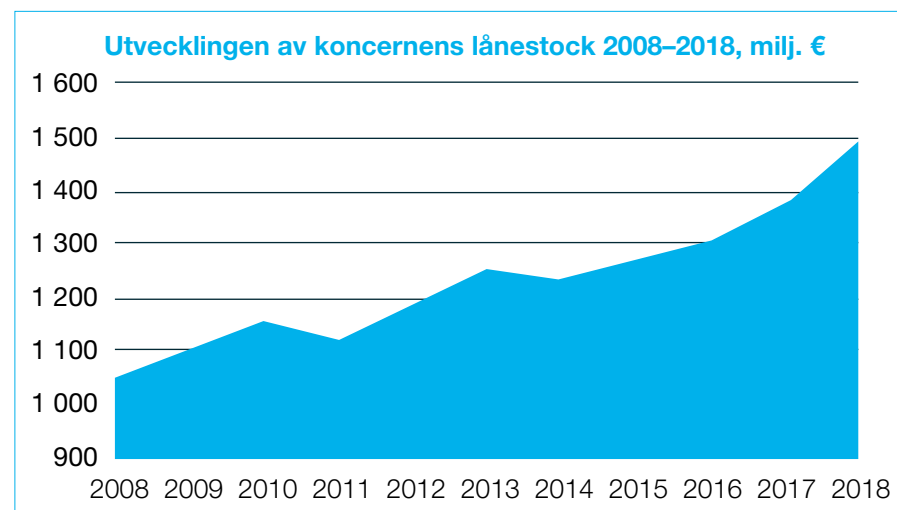

Bild 2. Utvecklingen av Åbokoncernens lånestock åren 2008–2018, milj. euro

I stadsstyrelsens utlåtande över revisionsnämndens utvärderingsberättelse för år 2017 (Sf 15.10.2018 § 195) ingick om skuldsättningsutvecklingen följande konstaterande: "Åbokoncernen har investerat i upprätthållandet av servicenivån samt i förbättrandet av dragningskraften och konkurrenskraften. Stora investeringar som sammanfaller med rapporteringsperioden har delvis finansierats genom lånefinansiering.

4. Stadskoncernens verksamhet är beroende av lånefinansiering – obs finansieringsriskerna!

En fortsatt utveckling från år till år (se tabell 9) med utgifter för verksamhet och investeringar som är högre än inkomsterna innebär att fortsatt verksamhet i nuvarande omfattning är beroende av tillgång till lånefinansiering. **År 2018 räckte koncernens kassa i genomsnitt till för 45 dagar.** Brist på finansieringstillgångar och möjligheter att uppta lån för att täcka koncernverksamhetens finansieringsbehov kallas likviditetsrisk.

Förutom att skillnaden mellan utgifter och intäkter ska finansieras förfaller lån som redan lyfts av koncernen och dessa lån måste kunna ersättas med nya lån, dvs. återfinansieras. År 2018 återbetalades långfristiga lån på koncernnivå till ett värde av ca 161 milj. euro. Under samma period var man tvungen att lyfta nytt långfristigt lån upp till 251 milj. euro (år 2017 166 milj. euro) för stadskoncernens verksamhet och investeringar jämte ersättande lån för återbetalda krediter. **Med medelanskaffningsrisk** avses försvårande av tillgång till finansiering eller en betydande höjning av kostnaden för medelanskaffning.

5. Koncernens soliditet har sjunkit klart under en nivå som kan betraktas som god, och även den relativa skuldsättningen är på en nivå som är typisk för kriskommuner

Koncernens **soliditet år 2018 var 35,4 %** (36,7 % år 2017). Soliditeten mäter kommunkoncernens solvens, förmåga att klara av ett underskott och förmåga

att klara av sina åtaganden på lång sikt. Enligt bokföringsnämndens kommunsektion kan **en soliditet på över 50 % ses som en målnivå** för en kommunkoncern. **En lägre soliditet innebär en betydande skuldbörda.**

Koncernens relativa skuldsättning ökade till 95,8 procent (2016: 91,3 %). Detta tal anger hur mycket av koncernens bruksinkomster för räkenskapsåret som behövs för att återbetala det främmande kapitalet. Koncernens relativa skuldsättning är ett av de fyra så kallade kriskommunkriterierna (gränsvärdet är högst 50 %). Åbo uppfyller inte alla kriskommunkriterier (inkomstskatteprocent, underskott i kommunkoncernens balansräkning, kommunkoncernens lånesumma).

Kriskommunkriterierna kommer att ändras under de närmaste åren. Kriskommunmätarnas struktur kommer att bibehållas, men nyckeltalen och dessas gränsvärden har ändrats. De nya gränsvärdena tillämpas från och med 2022 utifrån gränsvärdena i boksluten för år 2020 och 2021.

6. Träffsäkerheten i planeringen- och -prognostiseringen av ekonomin förbättrades jämfört med tidigare år

Mellan åren 2014 och 2017 har bokslutets årsbidrag, resultat och överskott blivit större än vad som planerats i budgeten. Den delårsgranskning (prognos) som görs tre gånger under budgetåret har också förutspått ett negativare resultat än vad som sedan förverkligats enligt bokslutet. Endast i den sista delårsgranskningen för 2016 var det prognostiserade resultatet för räkenskapsperioden något större än det förverkligade resultatet. **Skillnaderna mellan de planerade/prognostiserade resultaten och bokslutet har som mest varit över 100 miljoner euro och gått i samma riktning. Delårsöversikternas tillförlitlighet förbättrades betydligt under år 2018.** Enligt fullständighetsprincipen ska kommunens användning av medel och källorna till medlen i sin helhet tas med i budgeten. Underbudgetering ska till exempel inte användas som ett ledningsverktyg.

	PLANERAD Budget	OVK1	PROGNOSTISERAD OVK2	OVK3	FÖRVERKLIGAT Bokslut
2018 årsbidrag	20 587	2 459	-3 764	6 812	6 239
2018 räkenskapsårets resultat	-32 460	-51 175	-57 269	-47 160	-49 806
2018 över-/underskott	-30 656	-49 370	-55 469	-45 355	-47 800
2017 årsbidrag	-11 104	10 501	8 460	24 952	39 074
2017 räkenskapsårets resultat	-40 782	-16 241	-20 697	-4 906	7 108
2017 över-/underskott	-24 477	-13 548	-4 393	12 287	24 197
2016 årsbidrag	-22 364	35 206	43 530	-5 310	72 174
2016 räkenskapsårets resultat	-6 449	-18 923	-15 288	11 533	11 293
2016 över-/underskott	-21 449	-2 084	1 555	-3 467	28 192
2015 årsbidrag	22 314	18 643	16 361	34 511	60 290
2015 räkenskapsårets resultat	-30 120	-32 964	-35 683	62 729	87 236
2015 över-/underskott	-28 508	-32 002	-34 008	64 403	89 106
2014 årsbidrag	36 888	21 326	24 976	24 7696	50 578
2014 räkenskapsårets resultat	-12 095	-26 265	-18 830	-20 025	-3 913
2014 över-/underskott	-5 483	-19 653	-12 201	-13 024	4 804

Tabell 11. Planerat, prognostiserat och förverkligat årsbidrag, resultat för räkenskapsåret samt över-/underskott åren 2014–2018

I ekonomiplaneringen är det på sin plats att iaktta försiktighet, och resultatet bör inte överskattas. De betydande skillnaderna som åren 2014-2017 trendartat fortsatt att förekomma mellan stadens beräknade/prognostiserade och verkliga ekonomiska nyckeltal minskade likväl trovärdigheten i de siffror som presenterades i ekonomisk planering och -prognoser. År 2018 förbättrades situationen avsevärt.

7. Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt

Åbo stad bokslut 2018:

”Det tilltagande antalet remisser till sjukvårdsdistriktets sjukhus har gått ned år 2018. Då siffrorna för år 2017 utökas med egna psykiatriska remisser i Åbo före fusionen, uppgår ökningen jämfört med föregående år till 0,5 %. Kostnadsökningen för somatisk specialistsjukvård var 4 % (5,9 M€) år 2018 (omfattar ÅUCS och Åboland). Kostnaderna för specialistsjukvården har sedan år 2017 stigit med 13,6 % (3,5 M€). Efter att en tilläggsbudget på 14,4 milj.euro hade beviljats i samband med delårsöversikten överskred sjukvårdsdistriktets bokslut budgeten med 1,4 % (3,2 M€) ”

Revisionsnämndens anmärkning

Kostnadsökningen för Egentliga Finland sjukvårdsdistrikt har varit större än ökningen för Åbo stads välfärdssektor eller stadens andra sektorer. Detta har upprepats under många år. Med tanke på stadens driftsbudgets långsiktiga hållbarhet är det nödvändigt att åstadkomma en bättre kontroll över kostnadsökningen även i Egentliga Finlands sjukvårdsdistrikt. I samarbete med de övriga ägarkommunerna måste Åbo vidta alla möjliga och behövliga åtgärder för att de faktiska kostnaderna och betalningsandelarna även inom sjukvårdsdistriktet ska hållas inom ramen för den gemensamt avtalade budgeten.

8. Målsättningen för sysselsättningsfrågor 2018

Koncernförvaltningen:

Effekten av sysselsättningsanslaget år 2018 överträffade alla förväntningar. Anslaget tog slut i mitten mot slutet av året och den uppgjorda tilläggsbudgeten togs inte i bruk på grund av stadens svåra ekonomiska situation trots att satsningarna skulle ha återbetalat sig under de närmaste åren.

	MÅL 2018	Utfall 2018	Utfall i relation till målet
Sammanlagt antal kunder hos stadens sysselsättnings-tjänster	7 500	8 400	Målet överskreds med 900 kunder
Kunder hos tjänsterna för aktivering och arbetsförhet	4 000	4 990	Målet överskreds med 990 kunder
Nya kunder hos tjänsterna	4 500	5 625	Målet överskreds med 1 125 kunder
Aktiveringsgrad	50 %	55 %	Målet överskreds med 5 %-enheter

Tabell 12. Utfallet av målen för sysselsättningsfrågor 2018

Den relativa andelen unga arbetslösa av det sammanlagda antalet arbetslösa ökade med en halv procentenhet trots att det absoluta antalet unga arbetslösa minskade med (minskning -117 eller 7,5 % av ungdomsarbetslösheten). Den relativa andelen unga ökade på grund av att andelen långtidsarbetslösa under året minskade rejält (-22 % eller 989 personer).

Arbetslöshetsprocenten uppgick den sista december till 12,2 % (2017: 13,9 %). Det inofficiella målet att i Åbo underskrida 10 % och 10 000 arbetslösa under året nåddes inte fullt ut. Lägst var arbetslösheten den sista november då arbetslöshetsprocenten enligt statistiken i Åbo var 10,9 % och antalet arbetslösa arbetssökande 10 208. På grund av säsongvariationen är arbetslösheten alltid lägst i november, men så här låg har den inte varit under detta årtionde.

	2017	2018	Ändring
Arbetslösa personer 31.12.	12 926	11 440	-1 486
Arbetslöshetsprocenten 31.12.	13,9 %	12,2 %	-1,7 %-enheter
Unga arbetslösa 31.12.	1 549	1 432	-117
Långtidsarbetslösa 31.12.	4 416	3 427	-989
Stadens betalningsandel av arbetsmarknadsstödet	23,5 M€	21,4 M€	-2,1 M€

Tabell 13. Nyckeltal för sysselsättningsfrågor 2017 – 2018

År 2018 uppgick de sammanlagda betalningarna för arbetsmarknadsstödet till 21,4 miljoner euro, medan de sammanlagda utgifterna år 2017 var 23,5 miljoner euro vilket betyder att utgifterna år 2018 var 2,1 miljoner euro lägre. För år 2018 hade för arbetsmarknadsstödet kommunandel reserverats 21,6 miljoner euro som underskreds med 200 000 euro. Arbetsmarknadsstödet kommunandel var i början av år 2015 lägre än någonsin under de nuvarande betalningsgrundernas giltighetstid (300 dagars arbetsmarknadsstöd 50 % och 100 dagars stöd 70 %).

År 2018 deltog Åbo i ett regionalt försök som anordnades av Arbetskrafts- och företags servicen. För detta försök fastställdes egna mål.

Revisionsnämndens anmärkning

För främjande av sysselsättningsmålen har en hel del anmärkningsvärda åtgärder vidtagits i staden och likaså uppnåtts goda resultat: sysselsättningen har förbättrats. Trots en positiv konjunkturförändring är arbetslösheten fortsättningsvis hög. Därför är det viktigt att gå vidare och i mån av möjlighet göra fler satsningar på åtgärder som främjar sysselsättningen.

9. Anmärkningar i fråga om enkäten Kommun 10

Av dem som år 2018 besvarade enkäten Kommun 10 upplevde 42 % att arbetsmängden översteg toleransgränsen. År 2016 var motsvarande siffra 39 % vilket betyder att antalet har ökat.

Enligt revisionsnämnden innebär ökningen att man med nuvarande åtgärder inte har förmått utjämna medarbetarnas arbetsbelastning. **Det förutsätts att hela staden vidtar åtgärder för att den upplevda belastningen ska kunna lindras så att den negativa trenden kan vändas uppåt.** Revisionsnämnden understryker att personalen utgör Åbo stads viktigaste resurs i produktionen av tjänster, varför en större satsning för medarbetarnas arbetshälsa är ett måste.

Av dem som besvarade enkäten Kommun 10 har **43 % av medarbetarna upplevt situationer där våld och hot förekommit i arbetet med kunder.** Flest situationer har förekommit inom välfärds- och bildningssektorn samt inom det regionala räddningsverket. **År 2016 var motsvarande siffra 30 % vilket tydligt anger att antalet har ökat.**

Revisionsnämndens anmärkning

Ett ingripande i problemet förutsätter olika slag av åtgärder inom olika sektorer. Revisionsnämnden understryker att anvisningar i detta hänseende måste vara uppdaterade och att sektorerna måste se till att personalen får tillräcklig utbildning i denna problematik. Upplevelser av våld och hot har förutom en inverkan på arbetsplatsens säkerhet en tydlig negativ effekt på trivselen i arbetet.

02

Revisionsnämndens temaspecifika utvärderingar

2.1 Åbo kolneutralt 2029

2.1.1 Bakgrund och fastställda mål

- 2.1.1.1 Stadsfullmäktige fastslog på våren 2018 målet om kolneutralitet
- 2.1.1.2 Klimatplanen 2029 konkretiserar målet
- 2.1.1.3 Åtgärderna för att stävja klimatförändringen indelas i fem grupper

2.1.2 Utgångsläget

- 2.1.2.1 Utsläppen av växthusgaser i Åbo har redan minskat betydligt under 2000-talet
- 2.1.2.2 Målet för minskade utsläpp räknat från år 2018 ligger under 80 procent
- 2.1.2.3 Energiförbrukning och uppvärmning står för 70 procent av koldioxidutsläppen

2.1.3 Åtgärd: klar målsättning, mätbarhet, a gränsning, samband med övriga program och beslut

- 2.1.3.1 Målet är klart definierat
- 2.1.3.2 Målets mätbarhet och jämförbarhet kräver fortsatt förbättring
- 2.1.3.3 Huvudansvarig instans har ännu inte utsetts för alla åtgärder i klimatplanen 2029
 - Ansvaret för genomförandet i moderstaden har ålagts stadsmiljösektorn- och stadsdirektörens sektor
 - Största delen av koncernsammanslutningarnas resultatkort saknar en mätare för klimatplanen 2029 samt ett funktionellt mål
- 2.1.3.4 Riskanalys och ekonomiska konsekvenser
 - Riskanalysen för klimatplanen 2029 omfattar inga risker i fråga om genomförande av åtgärder
 - De ekonomiska konsekvenserna av genomförandet av klimatplanen 2029 har inte beräknats

2.1.4 Kommunens möjligheter/behörighet att påverka kommuninvånarnas energiförbrukning

- 2.1.4.1 Stadskoncernens möjligheter att påverka utsläpp är begränsade
- 2.1.4.2 Hos dottersammanslutningarna måste även andra delägares intressen tillgodoses

2.1.5 Koncernekonomin perspektiv: konsekvenser för koncernsammanslutningarnas kreditering/värde av innehav

- 2.1.5.1 Betydelsen av Åbo Energi är väsentlig för stadens ekonomi
- 2.1.5.2 Med den nuvarande kostnads- och skattestrukturen blir en kolneutral energiproduktion lönsam

Sammanfattning

Stadsfullmäktige fattade år 2018 beslut om kolneutralitetsmålet och klimatplanen 2029.

Största delen eller 70 procent av de nuvarande koldioxidutsläppen i Åboregionen orsakas av energiförbrukning och uppvärmning. Vägtrafikens andel av totala utsläpp understiger 20 procent.

Som producent och säljare av fjärrvärme spelar Åbo Energi en central för förutsättningarna att nå målen för minskade utsläpp. Bolaget är likaså som enda vinstutdelande bolag av vikt för stadens ekonomi. En övergång till kolneutral energiproduktion utgör med nuvarande kostnads- och skatteunderlag likväl inget hot mot möjligheterna att nå upp till de lönsamhetsmål som fastställts för Åbo Energi.

Målet kolneutralitet jämte etappmål är klart definierat. Anmärkningsvärt är emellertid att man har förbundit sig till målet kolneutralitet utan kännedom om de ekonomiska konsekvenserna för stadskoncernen och kommuninvånarna av att detta mål förverkligas.

Förbättringar behövs särskilt

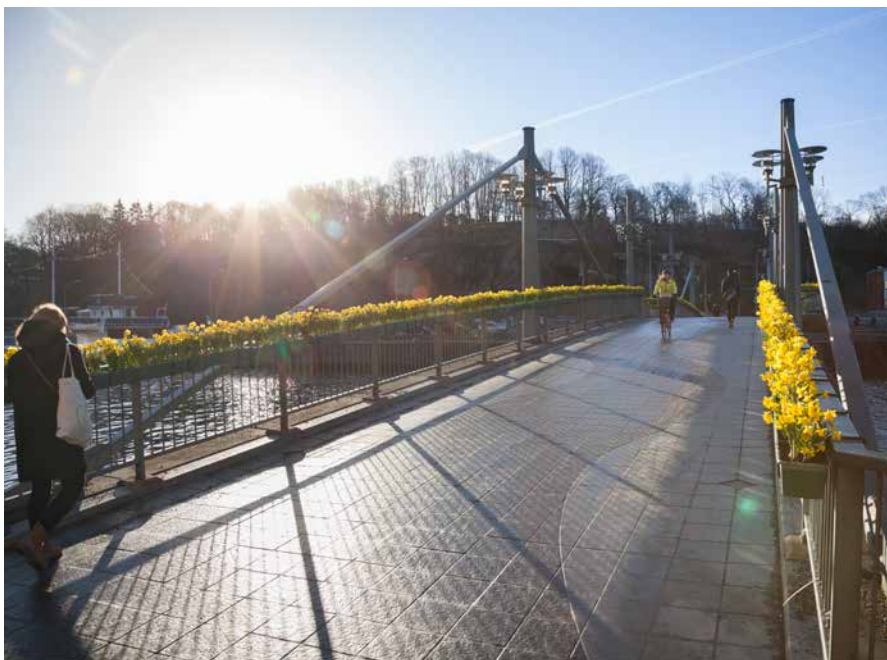
- för att genomföra utsläppsminskningen,*
- förankra målen i dotterbolagens verksamhet samt*
- omfattningen av riskanalysen för klimatplanen.*

Stadsutvecklingsgruppens klimatexperter har tillsammans med ledningen för Åbo.

2.1.1 Bakgrund och fastställda mål

2.1.1.1 Stadsfullmäktige fastslog på våren 2018 målet om kolneutralitet

Stadsfullmäktige fattade 16.4.2018 beslut om stadens strategi och fastställde som mål att uppnå kolneutralitet senast år 2029.

Enligt stadens strategi är "Åbo globalt sett är en föregångare inom klimatpolitiken och vill vara en del av det internationella stadsnätverket som avgör frågor i anslutning till klimatförändringen och förbereder sig i sin egen verksamhet inför klimatförändringen. Åbo har som mål att vara en kolneutral stad år 2029 och man strävar mot detta mål enligt en plan med etappmål. Vi tillämpar principerna om energieffektivitet och resursklokhets i all vår verksamhet. Vi höjer andelen förnybar energi och utvecklar ett smartare energisystem".

2.1.1.2 Klimatplanen 2029 konkretiserar målet

Målet har preciserats i Åbo stads klimatplan 2029 (Sf 11.6.2018 fram till § 142). I dokumentet presenteras:

- Mål, strategi och vision samt genomförande och uppföljning
- Utsläppsberäkning under bas- och uppföljningsåren
- Åtgärder för att stävja klimatförändringen
- Scenarier och bekräftelse om att målet nås
- Analys av risker och sårbarhet
- Lägesbild över anpassning och anpassningsåtgärder

2.1.1.3 Åtgärderna för att stävja klimatförändringen indelas i fem grupper

De viktigaste stävjande åtgärderna och åtgärdsgrupperna i klimatplanen 2029 är:

- Koldioxidneutralt energisystem
- Koldioxidsnål hållbar mobilitet
- Hållbar stadsstruktur
- Stadskoncernens klimatansvar
- Förstärkning av kolsänkor

2.1.2 Utgångsläget

2.1.2.1 Utsläppen av växthusgaser i Åbo har redan minskat betydligt under 2000-talet

I klimatplanen 2029 har målet om kolneutralitet definierats så att **växthusgasutsläppen i Åboområdet ska minskas med minst 80 procent** från nivån 1990 fram till 2029.

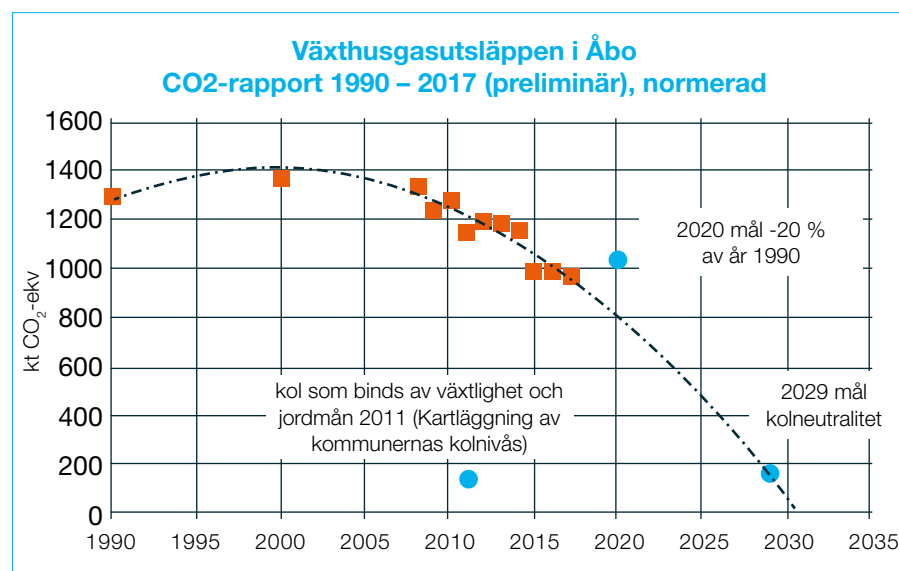

Bild 3. Mål för minskning av växthusgasutsläpp 1990 – 2029

Växthusgasutsläppen i Åbo ökade från år 1990 fram till millennieskiftet då de började minska. I jämförelse med 1990 uppgick den minskning av årliga växthusgasutsläpp som hade ägt rum fram till år 2017 till ca 350 000 ton koldioxid eller ca 25 procent.

2.1.2.2 Målet för minskade utsläpp räknat från år 2018 ligger under 80 procent

Emedan växthusgasutsläppen redan har **minskat jämfört med år 1990, måste vi för att uppnå kolneutralitetsmålet minska växthusgasutsläppen** från den nivå som uppskattades år 2018 **med drygt 70 procent.**

2.1.2.3 Energiförbrukning och uppvärmning står för 70 procent av koldioxidutsläppen

Enligt klimatplanen 2029 är de sektorer som 2015 **orsakar de största koldioxidutsläppen** i området i storleksordning

- fjärrvärme 39 procent
- elförbrukning 23 procent
- vägtrafik 19 procent
- separat uppvärmning 8 procent
- industri och arbetsmaskiner 5 procent
- övriga trafikformer 4 procent
- avfallshantering 2 procent

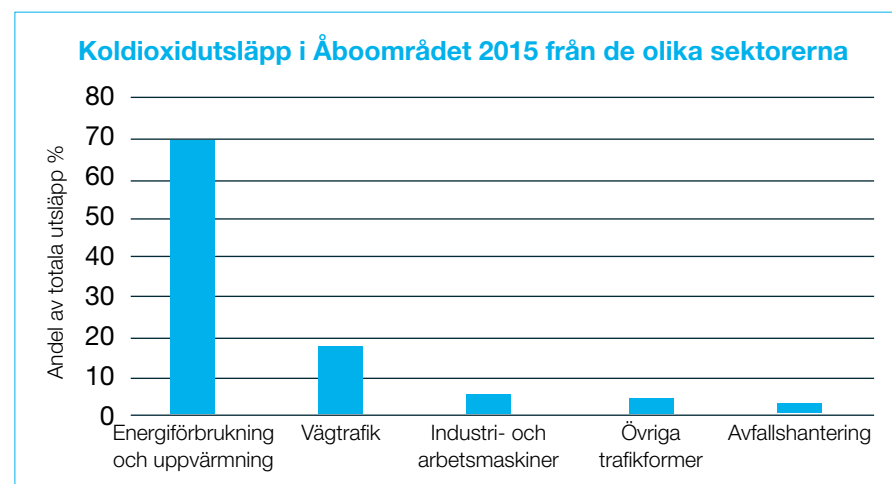

Bild 4. Koldioxidutsläpp i Åboområdet 2015 från de olika sektorerna.

För att uppnå målet angående minskning av utsläppen, behövs det framför allt en minskning av koldioxidutsläpp från energiförbrukning och uppvärmning.

Utifrån uppgifterna i klimatplanen 2029 behövs det för att målet i fråga om minskning av utsläppen ska kunna uppnås, framför allt en minskning av koldioxidutsläppen från energiförbrukning och uppvärmning (fjärrvärme och).

Behovet av energiförbrukning och uppvärmning kan inte helt och hållet elimineras, varför kolneutralitet förutsätter omställningar i nuvarande produktionsmetoder. Av koncernbolagen är det Åbo Energi som blir föremål för de viktigaste åtgärderna i klimatplanen (försäljning av fjärrvärme och el).

Ledningen för **Åbo Energi** påpekar att koldioxidutsläppen från energiförbrukning och uppvärmning redan har underskridit 2015 års nivå som föreslogs i klimatplanen. Det nya mångbränslekraftverk som i slutet av år 2016 togs i drift i Nådendal åstadkom en betydande minskning av koldioxidutsläppen från såväl fjärrvärme- som elproduktion. År 2018 var fjärrvärmeproduktionen till 50 % och elproduktionen till 54 % fri från utsläpp av växthusgaser.

I fråga om vägtrafiken finns det inga exakta uppgifter om den andel av de totala utsläppen som härrör från och personbilstrafiken och den andel som härrör från gods- och kollektivtrafiken. VTT har tagit fram en modell för beräkning av utsläpp från personbilstrafiken och andra fordonskategorier. Emellertid används i VTT:s modell räknedata endast om statens landsvägar,

medan man för gatunätet är hänvisad till grova antaganden, vilket försvagar tillförlitligheten i resultaten. Enligt intervjuerna behövs mer exakta uppgifter bland annat om den privata trafikens andel, transporternas orsaker, fördelningen av utsläpp mellan åbobor och andra trafikanter, hamnarnas andelar av gods- och persontrafiken.

Inga eventuella effekter på koldioxidutsläppen i Åboregionen av **spårvägs- eller superbustrafiken** har framförts i preciseringen av den allmänna planen (7.9.2018). I den tidigare rapporten från Siemens "En undersökning om konsekvenserna av en snabbspårväg" uppskattade man att trafikens koldioxidutsläpp (utifrån dåvarande linjelösningar) skulle kunna reduceras med 15 kiloton per år senast år 2035. Enligt klimatrapporten uppgick Åboregionens koldioxidutsläpp 2017 till ca 900 kiloton, vilket tyder på att den potentiella minskning av utsläpp en snabbspårväg i sin helhet i Åboområdet skulle medföra, skulle motsvara en ungefärlig storleksklass av 1,5 - 2 procent. De intervjuade uppger att största delen av en eventuell spårvägstrafiks passagerare skulle vara busspassagerare. Utsläppsminskningen påverkas av hur många personbilstrafikanter som kan fås att övergå till kollektivtrafiken.

I synnerhet i fråga om trafiklösningar behövs till stöd för beslutsfattande sådan preciserad och uppdaterad information om koldioxidutsläpp som motsvarar planerna.

2.1.3 Åtgärd: klar målsättning för kolneutralitet, mätbarhet, ansvar för genomförande, samband med övriga program och beslut

2.1.3.1 Målet är klart definierat

I klimatplanen 2029 har följande etappmål fastställts för kolneutralitetsmålet:

- Strävan är att utsläppen ska minska minst 50 % från nivån 1990 fram till 2021.
- Strävan är att utsläppen ska minska minst 65 – 70 % från nivån 1990 fram till 2025.
- Senast 2029 nås kolneutralitet och då kompenseras de kvarstående utsläppen helt.

Koldioxidutsläpp som uppkommer genom människans verksamhet såsom metan och dikväveoxid har enligt de intervjuade beräknats omvandlade till koldioxidutsläpp⁵. **Målet har tydligt definierats i fråga om tid och mängd. Det innehåller etappmål och tar dessutom hänsyn till andra växthusgasutsläpp än koldioxidutsläpp.**

2.1.3.2 Målets mätbarhet och jämförbarhet kräver fortsatt förbättring

Enligt EU-kraven är utgångsåret för klimatplanen 1990 och uppföljningsåren för utsläpp som ska rapporteras till EU 2015, 2021, 2025 och 2029. Kalkylen görs i princip enligt metoden i CO2-rapporten. Enligt klimatplanen kommer utsläppskalkylen särskilt i fråga om **kompensationer, kolsänkor och överskott av egenkapacitet** att utvecklas samverka med Finlands klimatpanel och Finlands miljöcentral.

Longitudinell jämförelse

I klimatplanen anges att utsläppsberäkningen ytterligare kommer att utvecklas. De intervjuade hävdar att utsläppsberäkningen till sin karaktär är verifierande i efterhand och inkluderar en fördröjning på ett drygt år. Exempelvis blir de slutgiltiga uppgifterna om 2017 års utsläpp klara under våren 2019. **Samtidigt som kalkylerna utvecklas ska jämförbarheten och tillförlitligheten bevaras ända från utgångsåret.**

Tvärgående jämförelse

Fler än en fjärdedel av finländarna bor i en kommun som planerar för kolneutralitet senast år 2030. Enligt uppgifter från klimatpanelen (2014) **kommer olikheter mellan kommunerna i fråga om regler för beräkningar och avgränsningar likväl att leda till att kommuners strävan efter kolneutralitet tar sig rätt så skiftande uttryck.**

Målet för kolneutralitet år 2029 är klart definierat.

⁵ Metan- och dikväveoxidutsläpp har beaktats i målet och utsläppskalkylen för de utsläppssektorer som omfattas av uppföljningen. Växthusgasernas utsläpp omvandlas till koldioxidekvivalenter (CO₂-ekv) genom att utsläppen multipliceras med en koefficient som beskriver uppvärmningseffekten (Global Warming Potential, GWP). För metan har använts koefficienten GWP 21 och för dikväveoxid koefficienten GWP 310. Exempel på utsläpp som inte omfattas av uppföljningen är metanutsläpp från människans matsmältning och likaså kvävedioxidutsläpp från gräsklippade områden.

2.1.3.3 Huvudansvarig instans har ännu inte utsetts för alla åtgärder i klimatplanen

Stadsstyrelsens stadsutvecklingssektion fattade 8.10.2018 beslut om en tabell för genomförandeansvar. I tabellen uppräknas de instanser bland moderstadens 5 sektorer och 24 väsentligaste koncernbolag som bär

- "huvudansvar",
- "ansvar", eller
- "med största sannolikhet deltar"

i genomförandet av olika åtgärder i klimatplanen. Åtgärderna är sammanlagt 12 till antalet. Tabellen visar att åtgärden "kolneutral energi" har två huvudansvariga instanser och 6 ansvariga instanser. Å andra sidan har för åtgärderna **"klimatansvar för verksamheten", "ökad kunskap om klimat" och "anpassningsprojekt"** ingen huvudansvarig instans utsetts. Åtgärden "klimatansvar för verksamheten" har däremot hela 29 ansvariga instanser. **För att säkerställa att åtgärderna genomförs effektivt borde för varje åtgärd ha utsetts en huvudansvarig aktör.**

Ansvaret för genomförandet i moderstaden har ålagts stadsmiljösektorn- och stadsdirektörens sektor

Enligt tabellen för genomförandeansvar för åtgärderna i klimatplanen (12 st.) åläggs ansvaret för genomförandet framför allt stadsmiljösektorn och stadsdirektörens sektor. Stadsmiljösektorn har huvudansvaret för fem åtgärder och ansvar för sex åtgärder. Stadsdirektörens sektor har huvudansvaret för fyra åtgärder och ansvar för åtta åtgärder.

Största delen av koncernsammanslutningarnas resultatkort saknar en mätare för klimatplanen och ett funktionellt mål

Stadsstyrelsens koncernsektion beslutade före budgetberedningen 2019 (24.9.2018 §64), att i resultatkortet år 2019 för de med avseende på stadens klimatplan mest betydande bolagen skriva in klimatplanens mätinstrument och funktionella mål. I enlighet med koncernsektionens beslut ålades koncernbolagen att sammanställa planer för att nå målet. I den verksamhetsplan som 12.11.2018 av stadsfullmäktige antogs för **2019-2022 var Åbo Energi det enda bolag i vars resultatkort något slags mätare jämte funktionellt mål med anknytning till klimatplanen i form av ett bindande mål antecknats som ett löfte till stadsfullmäktige.** Andra bolag hade inte infört mål eller mätinstrument för klimatplanen i sina resultatkort, trots att stadsstyrelsens stadsutvecklingssektion 8.10.2018 beslutade om genomförandeansvar för de 24 mest betydande koncernsammanslutningarnas del.

2.1.3.4 Riskanalys och ekonomiska konsekvenser

Riskanalysen för klimatplanen 2029 omfattar inga risker i fråga om genomförande av åtgärder

Riskanalysen för klimatplanen beskriver de klimatrisker som hotar Åbo stad, som till exempel höjning av havsytan, mer översvämningar, extrem hetta etc. **Riskanalysen omfattar inte risker som hänför sig till genomförande av åtgärder i klimatplanen som exempelvis gäller:**

- kostnadsrisker för stadskoncernen och kommunborna
- påverkan av den attraktion Åbo utövar på invånare och företag
- leveranssäkerhet (t.ex. fjärrvärme, el, vatten)

I praktiken omfattar klimatplanens riskanalys eventuella följder för Åbo av ett misslyckande i fråga om stävandet av den globala klimatförändringen. Enligt de intervjuade täcker klimatplanen endast SECAP-modellen (Europeiska unionens gemensamma plan för hållbar energi och klimat), dvs. de risker som förutsätts ha ett samband med klimatrelaterade faror.

De ekonomiska konsekvenserna av genomförandet av klimatplanen 2029 har inte beräknats

I klimatplanen 2029 har inte beräknats vilka kostnaderna för att nå målet om kolfrihet kommer att bli för moderstaden, koncernsammanslutningarna eller kommunborna. Enligt de intervjuade har redan genom Åbo Energi och Åbonejdens Energiproduktion gjorts en betydande del av de investeringar som möjliggör målet om kolneutralitet.

I klimatplanen 2029 har inte beräknats vilka kostnaderna för att nå målet om kolfrihet kommer att bli för koncernsammanslutningarna eller kommunborna.

2.1.4 Kommunens möjligheter/behörighet att påverka kommuninvånarnas energiförbrukning

2.1.4.1 Stadskoncernens möjligheter att påverka utsläpp är begränsade

Enligt de intervjuade avser ca 1/3 av de erforderliga utsläppsminskningmålen verksamhet utanför stadskoncernen. **Åbo stad har förbundit sig till ett mål vars förverkligande staden med sina egna åtgärder inte själv fullt ut kommer att kunna påverka. Kommunens möjligheter/behörighet att påverka begränsas** exempelvis av:

- teknikens utveckling (t.ex. fordonstekniken, hybrid, el, naturgas)
- statens skatteåtgärder (bränsleskatt, bilskatt relaterad till bilens användning, beskattning vid bilanskaffning, elbeskattning etc.)
- det relativa energipriset
- konsumenternas valfrihet, t.ex. val av elleverantör och produktionssätt.

2.1.4.2 Hos dottersammanslutningarna måste även andra delägares intressen tillgodoses

Av den fjärrvärme som förbrukas i Åbo produceras största delen av ett i Nådendal beläget dotterbolag till Åbo Energi, av ett multifuel-kraftverk som ägs av intressebolaget Åbonejdens Energiproduktion Ab. Åbo Energis kapitalandel av Åbonejdens Energiproduktion Ab är 39,5 % och Fortums 49,5 %. Småägare är städerna Nådendal, Reso och S:t Karins. **Produktion av kolneutral fjärrvärme förutsätter att minoritetsägaren Åbo stads och andra aktieägares målsättning i fråga om energins produktionssätt är konvergenta.** Enligt ledningen för Åbo Energi har aktieägarna ett sammanfallande intresse av att övergå till kolneutral produktion av utsläpps- och kostnadsskäl, emedan den höga beskattningen av fossila bränslen och utsläppsrätternas höga prisnivå gör omställningen lönsam.

2.1.5 Koncernekonomins perspektiv: konsekvenser för koncernsammanslutningarnas kreditering/värde av innehav

2.1.5.1 Betydelsen av Åbo Energi är väsentlig för stadens ekonomi

Av koncernbolagen är det Åbo Energi som blir föremål för de viktigaste åtgärderna i klimatplanen (försäljning av fjärrvärme och el). Dokumentet Åbo stads ägarpolitik 2018-2021 (Sf 11.6.2018 § 145) innehåller en förteckning över strategiska avgöranden jämte grunder för ägande för Åbo Energis del. **Ägarpolitiken förutsätter klart och tydligt avkastning från bolaget, inkomstföring för staden samt tillväxt i ägarvärdet.**

I dokumentet har fastställts **intäktsmål för bolaget:**

- Intäktskravet för elproduktionen och intäktskravet för försäljningen bör motsvara ett genomsnittligt krav inom branschen.
- Nätaffärsverksamheten för fjärrvärme och fjärrkyla förväntas generera skälig avkastning, medan de avgifter som tas ut av kunderna likväl hålls på en konkurrenskraftig nivå.

För **inkomstföringen** till staden och höjningen av ägarvärdet har konstaterats:

- Beslut om inkomstföringen fattas årligen i samband med stadens budget inom tillåtna gränser för myndigheter med beaktande av beskattningsaspekter på en minst genomsnittlig kravnivå inom branschen.
- Av ett bolag som verkar på marknadens villkor förväntas dessutom i jämförelse med alternativa investeringsinstrument en konkurrenskraftig inkomstföring samt tillväxt i ägarvärdet.
- Bolagets investeringar och nya affärssegment ska höja bolagets ägarvärde och på lång sikt öka vinstfördelningen från bolaget.

2.1.5.2 Med den nuvarande kostnads- och skattestrukturen blir en kolneutral energiproduktion lönsam

En övergång till kolneutral energiproduktion utgör med nuvarande kostnads- och skatteunderlag likväl inget hot mot möjligheterna att nå upp till de lönsamhetsmål som fastställts för Åbo Energi. Nuvarande fossila bränslen är tungt beskattade. Det är sannolikt att sjunkande skatteintäkter som beror på en mindre användning av fossila bränslen i framtiden kommer att kompenseras genom en kraftigare beskattning även av förnybara bränslen eller en slutprodukt.

En tilltagande efterfrågan av biobränslen föranleder osäkerhet om en eventuell prisstegring samt en hållbar miljö.

2.2 Elevvården inom den grundläggande utbildningen

Revisionsnämndens mål för utvärdering av elevvården har varit att:

- utvärdera huruvida tillgängligheten och resurstilldelningen av elevvårdens tjänster på ett ändamålsenligt sätt tillgodoser behoven i nuläget,
- ta reda på de största utmaningarna just nu för en smidig elevvård och
- bedöma hur mångprofessionalism kommer till uttryck i elevvården.

Dessutom har man fäst avseende vid samarbetet mellan elevvårdens aktörer såväl i själva elevvårdsarbetet som aktörerna emellan. Den huvudsakliga prioriteringen i utvärderingen gäller den grundläggande utbildningen, men på begäran om information har man delvis kunnat beakta även gymnasie- och yrkesutbildningen.

Utvärderingen har av revisionsnämnden kompletterats med intervjuer, besök samt en omfattande enkät för elevvårdens personal. I samband med utvärderingen har drygt ett hundra medarbetare inom elevvården kontaktats. Revisionsnämnden inkluderar de mest väsentliga iakttagelserna i denna rapportering. Revisionsnämnden följer utvecklingen och återkommer till saken i sin uppföljning.

Elevvårdens centrala syfte är att skapa en sund och trygg lärande- och skolmiljö, skydda elevernas mentala hälsa, förebygga marginalisering och främja välmåendet i skolsamfundet.

Eventuella svårigheter för eleverna, problem i skolan såsom mobbning, skolk och drogmissbruk är missförhållanden man avser att åtgärda i ett tidigt skede.

Alla vuxna i skolan sörjer för eleverna i sitt arbete tillsammans med hemmen.

Elevvårdens arbetsformer omfattar individuell och samfundsrelaterad elevvård som inkluderar sekretess och samarbete med barnet och familjen. (Åbo stad, <https://www.abo.fi/social-och-halsovardstjanster/skol-och-studerandehalsovard/skolhalsovard-3>)

Vad är elevvård?

Den individuella elevvården omfattar

- skolhälsovård,
- psykolog- och kuratorstjänster samt
- mångsidigt stöd av ett expertteam.

Ovan nämnda tjänster kan kompletteras med ett allmänt, intensifierat eller särskilt stöd för eleven. Exempelvis kan det för en elev som får intensifierat eller särskilt stöd behövas en psykologisk undersökning eller en social utredning av en kurator.

Elevvården är i praktiken en angelägenhet som berör samtliga vuxna medarbetare i skolsamfundet jämte de myndigheter som ansvarar för elevvårdens tjänster. Varje medarbetare är genom sitt dagliga arbete delaktig i elevvården, där varje medarbetare har sina egna uppgifter. Samarbetet mellan aktörerna är av största vikt.

Till skillnad från stödet för lärande och skolgång baserar sig den individuella elevvården på frivillighet och förutsätter samtycke av eleven eller vid behov av vårdnadshavaren. Samtycke behövs även för att ett multisektoriellt expertteam ska kunna sammanställas. (Utbildningsstyrelsen, https://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/ohjeita_koulutuksen_jarjestamiseen/perusopetuksen_jarjestaminen/tietoa_tuen_jarjestamisesta/oppimisen_tuki_oppilashuolto/yksilokohtainen_oppilashuolto)

Att utöka personalens utbildning är ett av de väsentligaste förbättringsbehoven i utvecklingen av elevvården.

Skolhälsovård

Skolhälsovårdens uppgift är att främja och upprätthålla hälsa och välmående hos barn och unga i skolåldern i samarbete med skolornas personal och elevernas föräldrar.

Inom skolhälsovården arbetar skolhälsovårdare och skolläkare. Årliga hälsokontroller utgör grunden för skolhälsovårdens arbete. I årskurs ett, fem och åtta genomförs en omfattande hälsoundersökning som utvärderar hela familjens välmående. Syftet med hälsokontrollerna är att upptäcka barn och unga i behov av stöd. Genom samarbete med familjen ska man kunna anordna ett behövligt stöd.

Skolpsykologerna

Psykologen medverkar i elevvårdsarbetet i egenskap av sakkunnig inom sitt eget område liksom i de angelägenheter som berör såväl den enskilda elevens som hela samfundets välmående. Skolpsykologen kan medverka i planeringen av hela skolsamfundet eller engagera sig i åtgärder för en positiv atmosfär i en klass.

Syftet med psykologens arbete är att stöda elevernas lärande och välmående med hjälp av psykologiska evaluering, konsultation och rådgivning. Psykologens arbete omfattar utvärdering av elevers inlärnings- och olika skolgångssvårigheter, bedömning av elevens psykiska tillstånd samt planering och insats av stödåtgärder i samarbete med elevens närstående nätverk och behörigt myndighetsnätverk. Psykologerna hänvisar vid behov familjerna till stödinsatser utanför skolsamfundet.

Skolkuratorer

Skolkuratorn utför planlagt och målinriktat socialarbete i skolorna med inriktning på såväl hela skolsamfundet som på enskilda elever. Kuratorn ger eleven och dennes närmaste krets stöd, handledning och experthjälp för att i mån av möjlighet förebygga och undanröja sociala hinder för elevens utveckling samt främja samarbetet mellan skola och hem.

Skolkuratorns arbete omfattar bland annat att i samverkan med elever, vårdnadshavare och medarbetare i skolan reda ut problem och ordna stöd vid problem som gäller uppförande, sociala relationer, familjeangelägenheter eller emotionella störningar.

Elevvården indelas i **individuell** och **samfundsrelaterad** elevvård. Båda formerna av elevvård främjas i egna grupper i skolorna.

Enskilda elevers angelägenheter kan behandlas i s.k. multiprofessionella expertgrupper. En multiprofessionell expertgrupp kan omfatta hälsovårdare, kurator, psykolog, läkare, elevhandledare, lärare, speciallärare eller annan vid detta tillfälle behövlig person. **Gruppen sammankallas av den person i vars arbetsuppgifter det ingår att utreda frågan.** Samma person verkar som ordförande och inhämtar samtycke/skriftligt tillstånd av eleven och/eller vårdnadshavaren. Gruppens ansvarsperson ser till att behandlingen av ärendet dokumenteras i elevens individuella elevvårdsberättelse och att den förvaras på det sätt som föreskrivs i lagen. Skolans personal har en möjlighet att rådfråga den multiprofessionella expertgruppen. I så fall avslöjas inte elevens identitet, om skriftligt tillstånd av vårdnadshavaren inte har inhämtats.

I det samfundsrelaterade elevvårdsarbetet

- följs, utvärderas och utvecklas skolsamfundets och elevgruppernas välbefinnande,
- i arbetet sörjer man även för en sund, säker och hinderfri skolmiljö,
- planerar man hur man ska stöda föräldrarnas fostrargärning och stärka samarbetet mellan hem och skola,
- betonar elevernas och föräldrarnas delaktighet i arbetet,
- går varje läsår tillsammans med samarbetspartnerna för stadiövergång igenom aktuella frågor inom samarbetet och
- och samverkar med övriga aktörer.

Frågor inom samfundsrelaterad elevvård behandlas i elevvårdsteam skolvis (fi. **KOR**). Elevvårdsteamens sammanträdesfrekvens, deltagare och teman varierar skolvis.

Skolans team för samfundsrelaterad elevvård:

- samordnar den samfundsrelaterade elevvården i skolan
- sammanträder minst en gång per månad
- i teamet ingår beroende på vilket ärende som behandlas lärare, elevvårdspersonal och vid behov annan personal vid skolan
- representanter för elevkåren och vårdnadshavarna kallas regelbundet till sammanträden
- rektor leder och bereder sammanträdena tillsammans med ansvarig lärare
- vid behov inkallas andra myndigheter och aktörer som främjar välmående hos barn och unga

Nedan beskrivs utvärderingens väsentligaste iakttagelser.

Mellan olika områden och skolor råder stora skillnader i elevvårdens funktioner och resurser

Revisionsnämndens iakttagelser visar att skolornas samarbete med varandra är minimalt i elevvårdsfrågor. Samarbetet är starkt präglad av personliga bindningar, varför exempelvis personalbyten gör samarbetet besvärligt. **Arbetsprocesserna i olika skolor är olikartade, vilket i praktiken kan innebära att till exempel elevvårdsarbetet genomförs på olika sätt i olika skolor.** Dessutom har man erfarit att gemensamma anvisningar tillämpas på olika sätt och att gemensamma mål i praktiken genomförs med variation i olika skolor.

Resurserna är ojämnt fördelade mellan olika skolor, vilket leder till att likvärdigheten mellan olika skolor och elever inte förverkligas på bästa sätt. En jämförelse av antalet elevvårdsexperter i proportion till elevantalet kan likväl inte ge entydiga slutledningar, emedan tjänstens kvalitet även i väsentlig utsträckning påverkas av behoven för eleverna i varje enskild skola. I praktiken kan alltså, även om två elevvårdsexperter numerärt har lika många elever att ta hand om, den enas arbete vara betydligt mer belastande till exempel på grund av elevernas särskilda behov. Frågan bör i fortsättningen ägnas större uppmärksamhet i planeringen av elevvårdens resursfördelning.

Utifrån intervjuerna upplevs likaså att anvisningarna för elevvården inom staden borde förenhetligas. I nuläget råder synnerligen varierande praxis i skolorna.

Stöd från chefen upplevs i regel som tillräckligt

Största delen av elevvårdens aktörer upplever att de får tillräckligt stöd av sin egen chef. Enligt dem som upplever ett otillräckligt stöd berodde detta huvudsakligen på att chefen var jäktad och svår att få tag på. Iakttagelserna visar att cheferna även väl förstår sig på de s.k. fältarbetarnas vardag, vilket upplevdes som underlättande av interaktionen mellan chefer och medarbetare.

Största delen av elevvårdspersonalen upplever en ständig känsla av otillräcklighet.

Förebyggande arbete och samfundsrelaterad elevvård försummas på grund av annat arbete

Att elevvårdens experter är jäktade beror på att **det förebyggande arbetet inom elevvården förefaller att försummas.** På samma sätt har den samfundsrelaterade elevvårdsgruppens verksamhet förefallit att försummas på grund av annat arbete.

Det multiprofessionella teamet och gruppen för samfundsrelaterad elevvård behöver utvecklas

Det multiprofessionella teamet betraktas som ett väl fungerande system för den individuella elevvården.

Som svårigheter i sammanhanget betecknades likväl särskilt sammankallandet av det multiprofessionella teamet samt dokumentationen av behandlade ärenden. Gruppen sammankallas av den person i vars arbets-

uppgifter det ingår att utreda frågan, varför sammankallaren utöver elevvårdsgruppens aktörer till exempel kan vara den lärare. **Elevvårdens aktörer ansåg dock att lärarna alltför ofta väntar med att sammankalla det multiprofessionella teamet.** Den uppgiften anses på något sätt i högre grad vara en angelägenhet för elevvårdens aktörer. Dessutom tycks det förekomma stora olikheter i fråga om såväl dokumentationssättet som innehållet i dokumentationen. **Saken skulle likväl kunna rättas till genom att undervisningspersonalen skulle få extra utbildning.** Lärarna har ofta den närmaste kontakten med eleverna och därför är det synnerligen viktigt att samarbetet mellan lärarna och elevvårdspersonalen fungerar.

Sammanlandet av teamet betraktades ofta som problematiskt även därför att experterna ofta har ansvar för flera skolor, vilket verkligen gör det svårt att bestämma en gemensam tid för de experter som behövs. I praktiken fördröjer detta det elevvårdsstöd som eleven behöver och kan i värsta fall ytterligare försvåra problemen.

Den samfundsrelaterade elevvårdsgruppen fungerar på olika sätt i olika skolor. Trots att det finns stora olikheter skolorna emellan, **tycks en stor del av de samfundsrelaterade elevvårdsgrupperna likväl fungera bra.** I en del skolor tycks de samfundsrelaterade elevvårdsgrupperna enligt respondenterna i praktiken verka på en överordnad nivå utan att i nämnvärd mån påverka utvecklingen av elevvårdsarbetet. Den mest typiska responsen på problemen med de samfundsrelaterade elevvårdsgrupperna är att frågorna i alltför stor utsträckning blir kvar på papperet och att deras omsättning i praktiken därmed glöms bort.

Elevvårdens målsättning är oklar för en del medarbetare

En majoritet tycker att elevvårdslagen i sig ger tillräckligt med anvisningar för det egna arbetet. De flesta ansåg även att de mål som anges i elevvårdslagen är tydliga. En del ansåg likväl inte att målen var tydliga och en del att inga som helst mål hade fastställts för dem. Svaren kan i detta avseende betraktas som förvånande. Revisionsnämnden kan svårigen avgöra på vilket sätt den upplevda avsaknaden av målsättning påverkar kvaliteten på vissa verksamheter inom elevvården. Det är emellertid klart att varje medarbetare borde ha reda på de mål som utgör organisationens förväntningar på medarbetarens arbetsresultat.

Informationsgången mellan aktörerna känns problematisk

Företrädarna för olika yrken upplever informationsgången mellan sig och de övriga aktörerna synnerligen olika. Revisionsnämndens iakttagelser visar att vissa experter anser informationsdistributionen enklare än andra. Till exempel anser man inom hälsovården utbyte av information enklare än exempelvis mellan hälsovården och socialvården. **Enligt Revisionsnämndens iakttagelser sker utbytet av information mellan hälsovården och socialvården mestadels enkelriktat. Elevvårdens experter upplever att de får bristfällig information från socialvården till skolorna.**

Informationsgången lider även av att elevvårdens experter har flera skolor att ta hand om. I praktiken kan det i värsta fall innebära att till exempel psykologen och kuratorn inte jobbar tillsammans en enda dag. Det försvårar ständigt och jämt samarbetet och förlänger tidtabellen för behandling av ärenden på grund av kravet på sammanjämkning av kalendrarna.

Utbildningsbehov

Av intervjuerna har framgått ett stort behov av tilläggsutbildning i frågor som hänför sig till elevvårdslagen. Enligt uppgifter som kommit till revisionsnämndens kännedom anordnades utbildning i synnerhet efter att den nya elevvårdslagen trädde i kraft 2014, men därefter har utbildning anordnats i mindre utsträckning.

Enligt de iakttagelser som gjorts av revisionsnämnden skulle det utöver behov av grundutbildning om elevvårdslagen finnas behov av en utbildning av mera permanent karaktär för en fördjupning i praktiska tolkningar av lagens olika delområden. **Ett förbättringsbehov som av elevvårdsaktörerna upplevs som viktigt är en tilläggsutbildning för undervisningspersonalen i frågor om elevvård. Särskilt sammankallandet av de multiprofessionella teamen samt dokumentationen av behandlade ärenden verkar vara i stort behov av tilläggsutbildning.** Denna fråga påverkar likaså samarbetet mellan elevvårds och undervisningspersonalen.

Revisionsnämndens förfrågningar om information har klargjort att något intresse för avgiftsbelagda kurser knappast kan uppbringas. Avgiftsfri utbildning skulle däremot mycket väl klunna arrangeras, men i praktiken är möjligheterna att delta i utbildningen knappast realistiska, emedan det dagliga arbetet redan upplevs som tidskrävande.

Revisionsnämnden betonar utbildningen som ett av de väsentligaste behoven av förbättring i utvecklingen av elevvården.

Antalet elever i relation till elevvårdens aktörer överstiger ofta rekommendationerna

Antalet barn per medarbetare inom elevvården överstiger klart rekommendationerna i fråga om andra kategorier än skolläkarna. Även skolläkarnas arbetstid är synnerligen varierande och en del av dem tycker att det är svårt att hinna med hälsoundersökningarna.

Elevvårdslagen föreskriver att kommunen ska tillhandahålla psykolog- och kuratorstjänster för förskoleelever, grundskoleelever och studerande på andra stadiet. Den nya lagen trädde i kraft 1.8.2014. Till mottagningen måste man få komma senast 7 arbetsdagar efter begäran, i akuta fall samma dag eller den arbetsdag som följer på begäran.

För kuratorernas del finns det ingen bestämmelse i lagen om personaldimensionering. Talentia (fackorganisation för högskoleutbildade inom socialsektorn) har i sina rekommendationer föreslagit antalet 600 elever per kurator. I Åbo varierar antalet mellan grovt räknat 300 och 1 000 elever per kurator. De minsta skolorna är specialskolor, vilket förklarar det proportionellt lägre elevantalet. **Talentias rekommendationer för elevantal per kurator överskrids i vissa fall klart och tydligt.**

Psykologerna har i Åbo ca 850 elever per psykolog. Finlands psykologförbund rekommenderar högst 600–800 elever. Antalet psykologer per skola i Åbo varierar betydligt: det finns skolor med under 500 elever och över 1 000 elever. **Som värst överskrids elevantalet rejält i Åbo.**

För skolhälsovårdarnas del har Institutet för hälsa och välfärd (IHV) rekommenderat att skolhälsovården ska förfoga över en heldagsanställd skolhälsovårdare per 600 elever. Elevantalet är normativt, vilket betyder ett elevantal per personarbetsår för en skolhälsovårdare. **I Åbo hålls antalen under rekommendationerna. IHV anser likväl att elevantalet per hälsovårdare ska vara lägre, då**

- hälsovårdaren arbetar **på flera arbetsställen** eller sköter olika arbetsuppgifter,
- man inte förfogar **över tillräckligt med andra elevvårdstjänster,**
- porten inte omfattas av ett fungerande **nätverk av mentalvårdstjänster,**
- hälsovårdaren inte arbetar tillsammans med en läkare insatt i skolhälsovården eller
- det bland eleverna finns ett större antal **elever som behöver särskilt stöd** (exempelvis elever som får specialundervisning/elever i särskolor, **invandrare**, utslagningshotade **unga med multipla problem**).

Revisionsnämnden anser att det finns många faktorer som ställer krav på en revidering av rekommendationerna om antal skolhälsovårdare i relation till antal elever:

- flera arbetsställen,
- stora elevantal i relation till resurserna för andra former av elevvård,
- Det stora antalet elever med särskilda behov i Åbo,
- det ständigt tilltagande antalet invandrabarn samt
- de överbelastade tjänsterna för specialistsjukvård för mentala störningar.

För skolläkarnas del anser IHV att det högsta antalet elever per heldagsanställd skolläkare ska vara 2 100 eller att en skolhälsovårdsläkare ska ha en arbetsdag per vecka för 500 elever. Även i fråga om läkare är det lämpliga antalet elever beroende på antalet skolor och på hur samarbetet och de lokala vårdkedjorna inom elevvården har utformats, i synnerhet för mentalvårdstjänsternas del. **Bevärfande skolläkarna har man i Åbo ganska väl lyckats följa rekommendationen.** Den stora omsättningen av skolläkare åtföljd av bristande erfarenhet hos nya läkare upplevs som ett större problem än elevantalen.

Utifrån ett sammandrag av revisionsnämndens intervjuer och informationsförfrågningar upplever största delen av elevvårdspersonalen en ständig känsla av otillräcklighet. Elevernas behov och efterfrågan är hela tiden större än den kapacitet personalen under sin egen arbetstid

kan åstadkomma. I värsta fall leder detta tillstånd till en cynisk attityd och en känsla av utmattning. Som ett problem upplevs dessutom att eventuell sjukfrånvaro vanligtvis orsakar ännu större belastning, då det inte alltid går att få vikarier och det i praktiken varken skulle vara möjligt eller ens förnuftigt att anställa vikarier för någon dag. **Utöver uppföljningen av elevantalen bör man fästa större uppmärksamhet vid socioekonomiska riskfaktorer och dessutom utvärdera hur arbetsbelastningen påverkas av medarbetares frånvaro. Redan några få fall av kort sjukfrånvaro kan få betydande konsekvenser för elevvårdsexperternas tidtabell och möjlighet att stå till tjänst med tillräcklig hjälp för dem som behöver det.**

Personalens omsättning upplevs som ett stort problem

Särskilt den stora omsättningen av skolläkare vållar svårigheter för samarbetet. Att göra nya läkare insatta i arbetet tar organisationens tid i anspråk och efter en inkörningsperiod dröjer det givetvis en tid innan den nya medarbetaren kan leverera en effektiv arbetsinsats fullt ut. Detta påverkar dessutom tydligt och klart tjänstens kvalitet. **Skolläkarnas erfarenhet är synnerligen varierande, vilket i sig leder till kvalitetsavvikelser i likvärdigheten i den tjänst som eleverna får del av.**

Tillgängligheten till skolläkare upplevs av annan elevvårdspersonal som problematisk. **Enligt de iakttagelser man kan göra är samarbetet mellan skolhälsovårdare och läkare av naturlig art, men för andra medarbetare känns kontakterna med skolläkaren avlägsna.** En tydlig orsak till detta är att en del skolläkare kan arbeta endast ett fåtal timmar på en viss skola.

I Åbo arbetar s.k. heltidsanställda skolläkare som är i tjänst vid enheten för förebyggande hälsovård. Dessutom arbetar ett flertal hälsovårdscentralläkare som skolläkare på deltid. I synnerhet hälsovårdscentralläkarnas omsättning är stor, vilket leder till svårigheter för sammanjämkningen av arbetstider. I värsta fall kan det i samma skola inträffa att man byter skolläkare mitt under en skoldag. **Revisionsnämnden rekommenderar att man tar reda på vilka möjligheter det finns att öka antalet heltidsanställda skolläkare genom en omorganisation. Det är alltså inte nödvändigtvis fråga om ett behov av en direkt ökning av resurser, utan snarare om ett sätt att organisera verksamheten på ett nytt sätt.**

De brister i elevvårdens utrymmen som förekommer i nuläget påverkar oundvikligen kvaliteten och produktiviteten.

Brist på lokaler försvårar elevvårdens rutinarbete

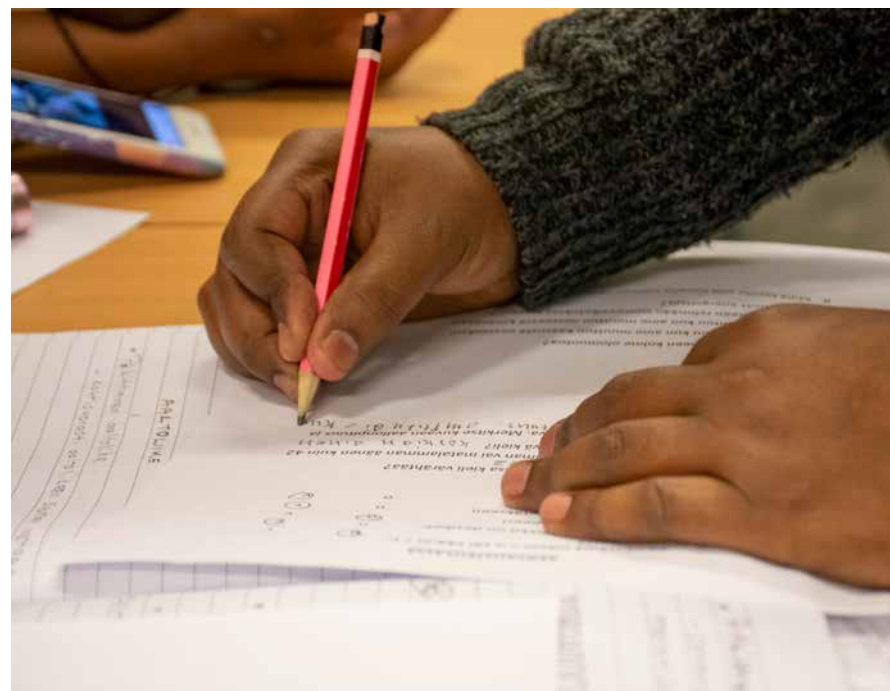
Elevvårdens aktörer arbetar i lokaler av mycket olika typ. Lokalerna varierar utifrån läge, skick och tillgänglighet, beroende på vid vilken skola personalen vid respektive tidpunkt arbetar. **Enligt de iakttagelser revisionsnämnden gjort är problemen hos olika skolor av olika slag i fråga om de lokaler som står till elevvårdens förfogande.**

Nedan följer väsentliga iakttagelser av problem relaterade till lokaler:

- Lokaler måste delas av flera olika experter, varvid dataskyddsaspekter och försvårat samarbete påverkar möjligheterna att förverkliga en praktisk tillämpning av elevvården. **I praktiken används gemensamma lokaler så att olika experter är anträffbara i skolan under olika dagar, vilket i sin tur försvårar samarbetet mellan dessa och troligtvis leder till att stödet till eleverna fördröjs.**
- **Problemen med inomhusluften är mycket vanliga** och föranleder exceptionella arrangemang för användningen av lokalerna. Lokaler med dålig inomhusluft försöker man använda så litet som möjligt och elevvårdssamtal försöker man då att hålla annanstans.
- **Lokalernas ljudisolering upplevdes till största delen som bristfällig.** Detta gör det besvärligt att föra konfidentiella samtal och kan i värsta fall leda till ovilja hos eleverna att hålla kontakt med elevvården.
- **Arbets säkerheten konstaterades likaså vara bristfällig särskilt i fråga om reservutgångarnas förekomst och lokalernas läge.** En del rum är avlagset belägna och i avsaknad av reservutgångar för medarbetaren vid eventuella tillbudssituationer.
- Enstaka problem påträffades dessutom i fråga om ventilationen.

Revisionsnämnden föreslår en samordnad genomgång av lokalerna uttryckligen utifrån elevvårdens perspektiv så att alla problem och brister blir mer allmänt kända. Härfter kan man möjligtvis reagera på lokalernas brister exempelvis då investeringar för reparationer planeras. Observeras bör dessutom att problemen med alltför få lokaler även gäller nya lokaliteter. Lokalbehov för olika verksamheter måste kunna beaktas på ett tillfredsställande sätt redan vid planeringen av lokaliteterna.

Revisionsnämndens iakttagelser visar att de lokalproblem som förekommer i nuläget oundvikligen påverkar kvaliteten och produktiviteten i elevvården.

2.3 För trafiken har man fina planer – samarbete och resurser behövs

Trafiksystemplanering för Åbo stadsregion

Centrala observationer och slutsatser

- Det viktiga vid trafiksystemplanering är att beakta övergripande funktionalitet i stället för enskilda fragment. Att utveckla ett trafiksystem kräver samordning av markanvändning, boende och förutsättningar för fungerande tjänster och näringsliv. I intervjuerna förekom motstridiga åsikter om hur väl ett arbete för att skapa ett trafiksystem kan anpassas till planeringen av markanvändning på kommun- och regionnivå. En del av de intervjuade upplever samordningsprocessen som bristfällig till vissa delar.
- Den regionala trafiksystemplanen omfattar enligt intervjuerna enormt med åtgärder, och det har varit en utmaning för staden att med de nuvarande resurserna sätta igång de åtgärder som ligger på stadens eget ansvar. Vid utveckling av Åbo trafiksystem finns därmed ett behov av att prioritera de projekt i det regionala programmet som påverkar Åbo. Stadens eget trafiksystemarbete spelar en avgörande roll vid denna prioritering.
- Åbo stad bör för egen del tydligare definiera och framföra ansvaret för anvisningar och ledning som krävs för trafikangelägenheter. Revisionsnämnden har konstaterat att dessa frågor om ansvarsfördelning delvis varit oklara.
- Markanvändningen kommer att intensifieras under den närmsta framtiden, och bland annat kollektivtrafikarrangemang och målen för⁶ Centrumvision 2050 kommer att minska stadsrummet för biltrafik samtidigt som antalet trafikanter kommer att öka kraftigt. För att hantera förändringen krävs betydande satsningar på en övergripande trafik- och stadsplanering, vilket i praktiken förutsätter antingen ökade resurser eller nyinriktning av de nuvarande resurserna.
- Enligt revisionsnämndens bedömning är det möjligt att utifrån Åboregionens (trafikmodellområdet) trafiksystemplan⁷ styra verkställandet av trafiksystemet i och med utveckling av markanvändningen, så att de gemensamt avtalade utvecklingsmålen i rimlig utsträckning kan nås. En plan som i sig är funktionsduglig förslår inte ensam: slutresultatet avgörs av huruvida samarbetet mellan parterna blir framgångsrikt och tillräckliga resurser kan skaffas fram.

⁶ http://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/20170814_visio_press_lac_s.pdf

<https://www.turku.fi/keskustavisio>

⁷ <https://www.varsinais-suomi.fi/fi/77-tehtaevaet-ja-toiminta/suunnittelu-ja-kaavoitus/1553-turun-seudun-jatkuva-liikennejarjestelmatyo>

2.3.1 Trafiksystemplanering är en fortgående process

Revisionsnämndens anmärkning

Det viktiga vid trafiksystemplanering är att beakta övergripande funktionalitet i stället för enskilda fragment.

Planeringen utgår å ena sidan från de utvecklingsmål för målområdet som är bredare än trafiksektorn och å andra sidan från de riksomfattande trafikpolitiska målen och ramvillkoren.

Trafiksystemarbetet är en fortgående process med vilken hela trafiksystemets utveckling påverkas genom samarbete med olika aktörer. **Utveckling av trafiksystemet har en nära koppling till samordningen av verksamhetsförutsättningarna för markanvändning, boende, tjänster och näringsliv.**

Genom trafiksystemarbetet säkerställs en långsiktig planering av stomnätet inom landtrafiken och en effektiv användning av resurserna.

Staten deltar i trafiksystemarbetet i både landskapen och stadsregionerna, dvs. i utarbetandet av planer, avsiktsförklaringarna och uppföljningen.

Det viktiga vid trafiksystemplanering är att beakta övergripande funktionalitet i stället för enskilda fragment.

Lagen om trafiksystem och landsvägar (23.6.2005/503; 15a § 13.7.2018/572) definierar

Trafiksystemplaneringen och målen för den enligt följande:

”Trafiksystemplanering är fortlöpande planering som sker i växelverkan mellan olika parter och som baserar sig på konsekvensbedömning och samarbete mellan myndigheter och andra aktörer. Syftet med trafiksystemplaneringen är att främja ett fungerande, säkert och hållbart trafiksystem genom att särskilt beakta:

1. växelverkan mellan trafiken, markanvändningen, servicestrukturen och näringsverksamheten samt de nuvarande och framtida transportbehov som olika funktioner skapar;
2. olika människogrupperns transportbehov och behovet av fungerande resekedjor;
3. näringslivets behov av transporter och behovet av fungerande transportkedjor;
4. trafiksäkerheten;
5. förebyggandet och minskandet av de olägenheter som trafiken orsakar för miljön;
6. trafiksystemets energieffektivitet;
7. möjligheterna att utnyttja information och digitalisering;
8. privata och marknadsbaserade mobilitetstjänster samt trafik- och transporttjänster;
9. utvecklings- och finansieringsbehov inom offentliga och offentligt finansierade mobilitetstjänster samt trafik- och transporttjänster; och
10. utvecklingsbehoven och finansieringen i fråga om trafiknäten och deras knutpunkter.”

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2005/20050503>

Ny strategisk planeringsnivå för långsiktig utveckling

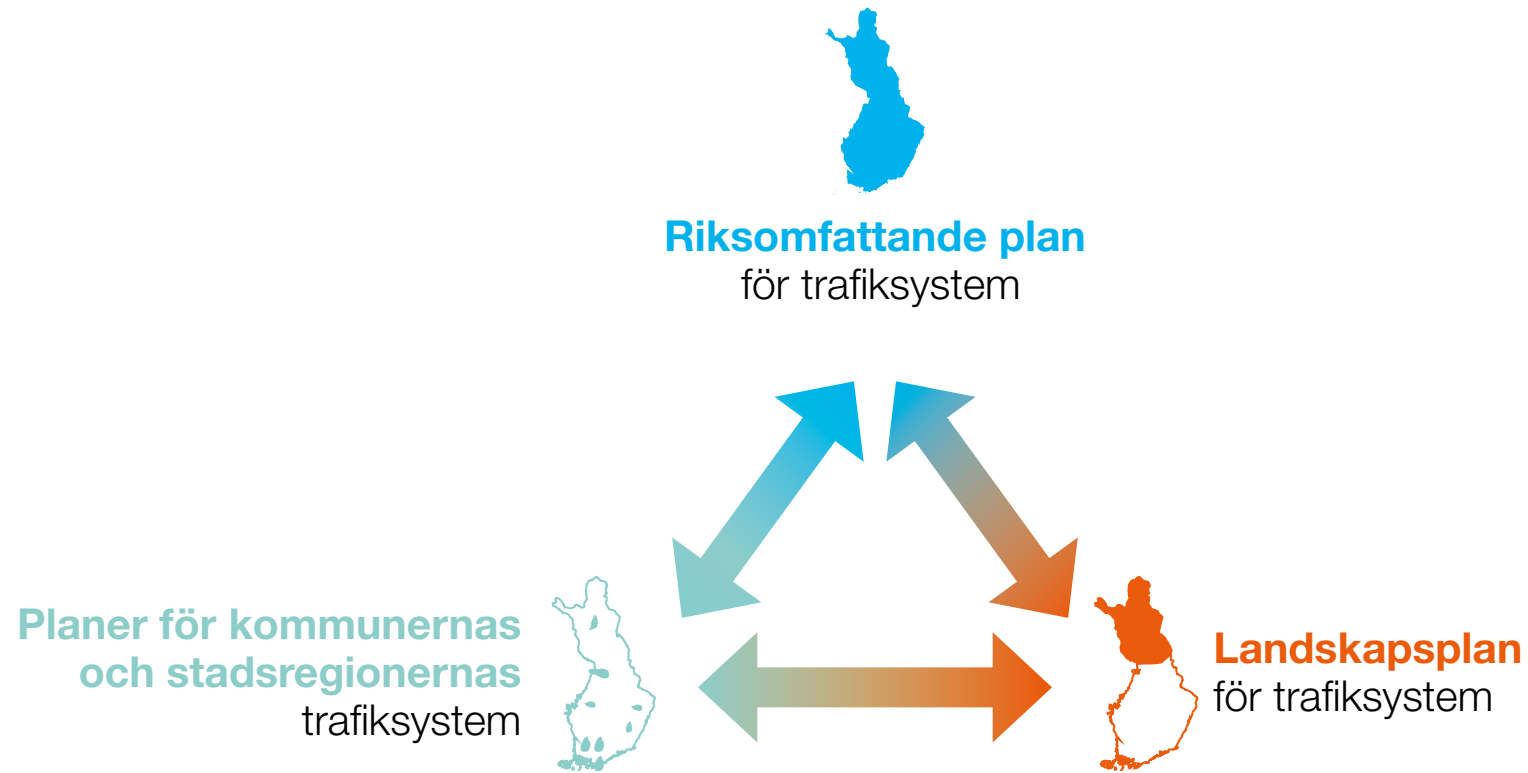
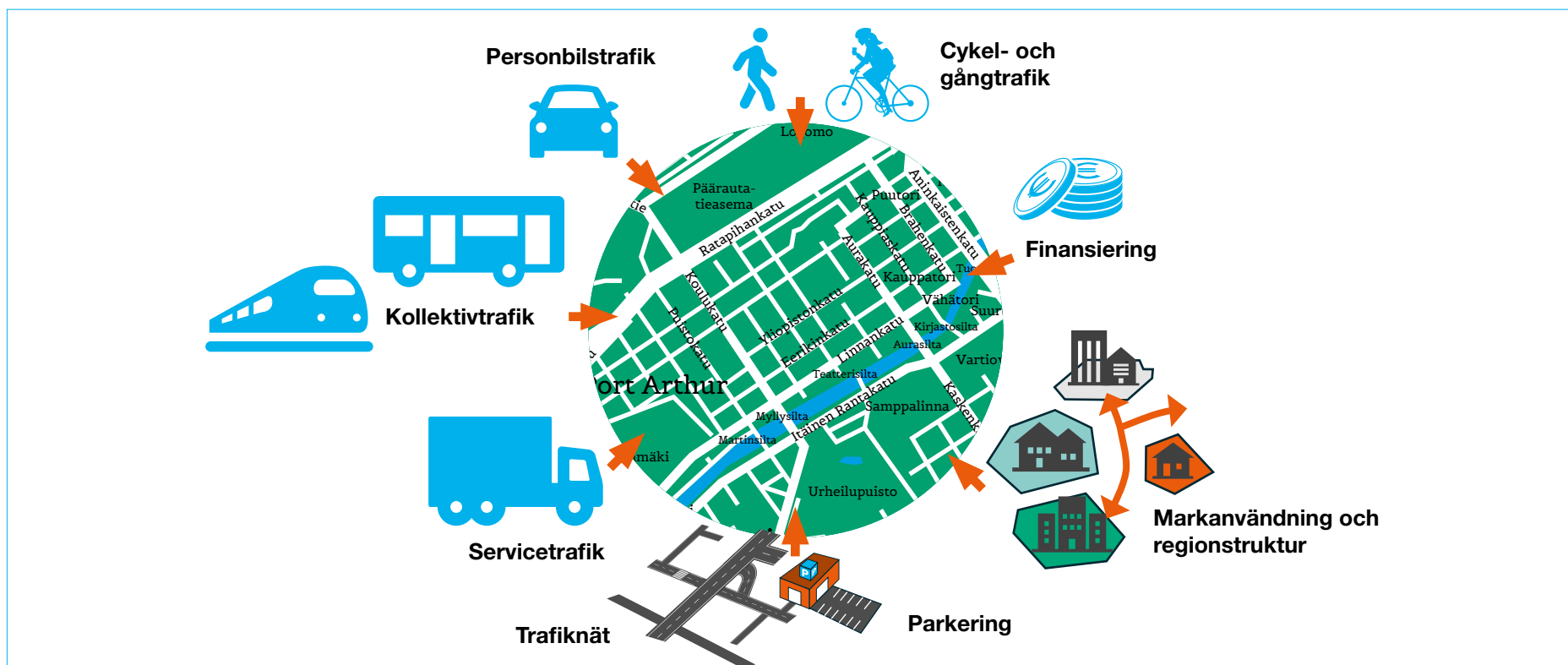

Bild 5. Trafiksystemplaneringens tre nivåer (Kommunikationsministeriet 13.3.2019)

Planering och ordnande av kollektivtrafiken, utveckling av mobilitetsstyrningen samt avsiktsförklaringar gällande markanvändning, boende och trafik mellan staten och kommunerna ger perspektiv på trafiksystemarbetet.

Bild 6. Trafiksystemarbetet i Åbo stadsregion (Styrgruppen för markanvändning 10.2012)

Trafiksystemplanen utgör ett viktigt redskap vid stadsregionplaneringen. Med hjälp av den kan de trafikmässiga effekterna och funktionaliteten av utvecklingsplanerna för markanvändning och tjänster beskrivas. Planeringen bör vara starkt kopplad till planeringen av markanvändning⁸. Att förverkliga ett fungerande och effektivt trafiksystem kräver en kontrollerad planering av markanvändning och ett genomförande där projekten för markanvändning och trafik insemellan har schemalagts och synkroniserats.

I bild 6 presenteras de centrala komplex som ska beaktas i trafiksystemet och som påverkas av de val som görs vid trafiksystemarbetet.

⁸ Syftet med planering av markanvändning i Finland är att skapa förutsättningar för en bra och fungerande livsmiljö. Planeringen styrs av de riksomfattande målen för områdesanvändning samt genom planläggning.

2.3.2 Utveckling av trafiksystemet i Åbo stadsregion

Revisionsnämndens anmärkning

Att utveckla ett trafiksystem kräver samordning av markanvändning, boende och förutsättningar för fungerande tjänster och näringsliv. I intervjuerna förekom motstridiga åsikter om hur väl ett arbete för att skapa ett trafiksystem kan anpassas till planeringen av markanvändning på kommun- och regionnivå. En del av de intervjuade upplever samordningsprocessen som bristfällig till vissa delar.

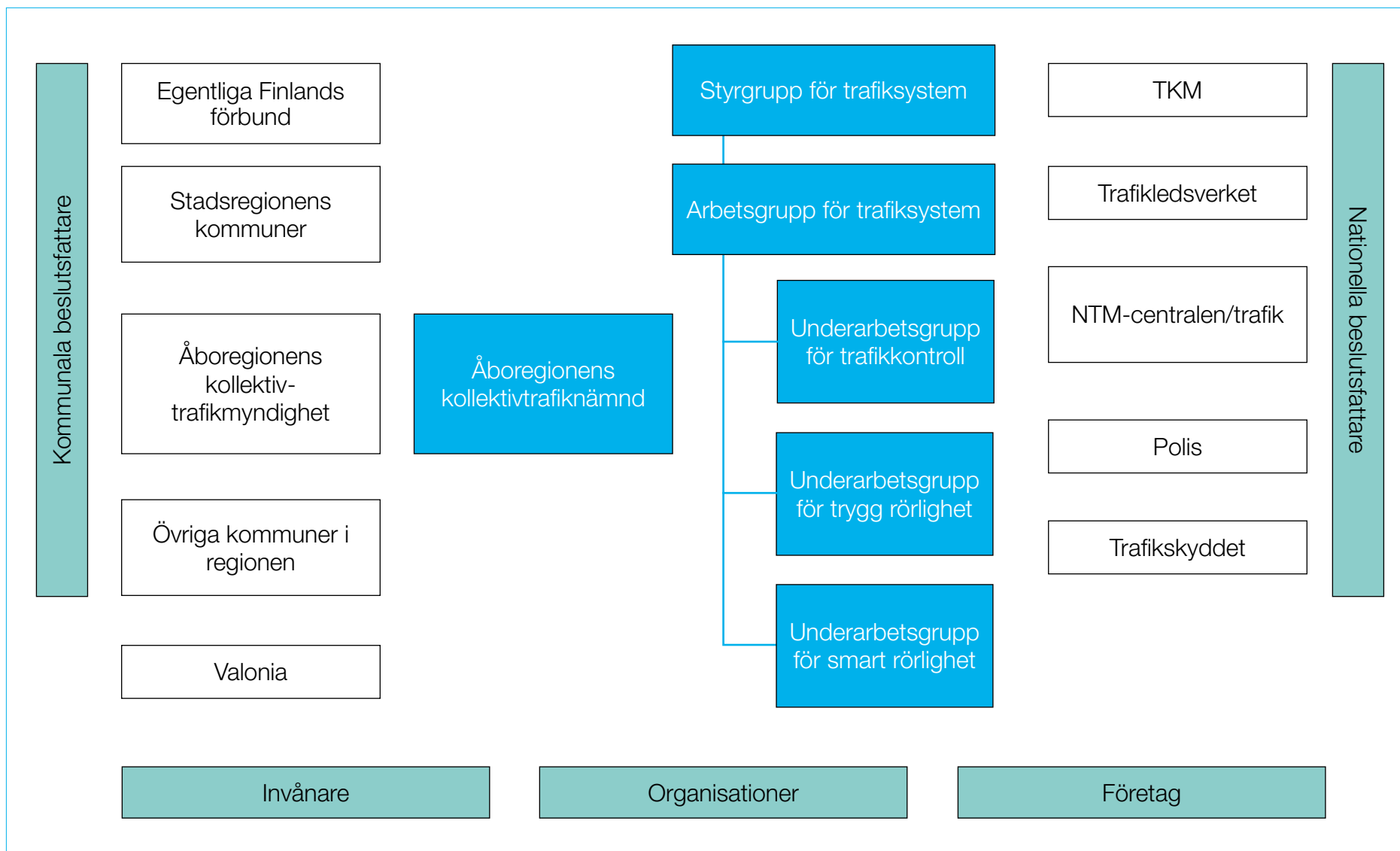

Bild 7. Organisering av trafiksystemarbetet i Egentliga Finland (Egentliga Finlands förbund)

Centralorten Åbo hade enligt intervjuerna en viktig roll vid utveckling av regionens trafiksystem och i det praktiska arbetet för att genomföra åtgärderna, så det är i hög grad motiverat att Åbo har en tydlig egen vision om utvecklingen av trafiksystemet. Åbos vision visar sig till exempel i hur de regionala vägprojekten, förlagda i Åbo, prioriteras. I Egentliga Finlands förbund leds trafiksystemarbetet av en styrgrupp under ordförandeskap av Åbo. Styrgruppen består av sammanlagt 14 medlemmar som representerar, förutom Åbo, Egentliga Finlands förbund, Kommunikationsministeriet, Trafikledsverket, Reso stad, Nådendal stad, S:t Karins stad, Lundo kommun, Egentliga Finland NTM-central och Åbo Handelskammare. Styrgruppens ärenden bereds i arbetsgruppen samt i underarbetsgrupperna som består av: Underarbetsgruppen för trafikkontroll, Underarbetsgruppen för trygg rörlighet och Underarbetsgruppen för smart rörlighet. Organiseringen av trafiksystemarbetet presenteras i bild 6.

Egentliga Finlands och Åbo stads trafiksystemplanering har nu förts samman i en process under en och samma styrgrupp. Ordförande för styrgruppen är en representant för Åbo stad. Arbetsgruppen och dess underarbetsgrupper består av representanter för stadsmiljösektorns trafikplanering och andra enheter. Granskningen av både landskapsmässiga och stadsregionens trafiksystemplaner befinner sig i uppstartsfas nu på våren 2019.

För Egentliga Finlands landskap har man utarbetat **Egentliga Finlands trafikstrategi 2035+⁹** (2014), där man konstaterar:

Egentliga Finlands trafikstrategi utarbetades utifrån principerna för den nya trafikpolitiken som uppmuntrar vid granskningar till en stark koppling mellan trafik och markanvändning, beaktande av användarperspektivet samt en effektiv användning av resurserna.

I Åboregionen har Egentliga Finlands trafikstrategi preciserats genom att 2014 utarbeta **Åboregionens (trafikmodellområdet) trafiksystemplan¹⁰**. De i planen fastställda målen och åtgärderna förs framåt av Egentliga Finlands förbund i det fortgående trafiksystemarbetet för Åboregionen i samarbetet med Kommunikationsministeriet, Trafikledsverket¹¹, Egentliga Finlands NTM-central samt kommunerna i Åboregionen.

Utvecklandet av trafiksystemet är ett omfattande komplex vars samordning ligger på Egentliga Finlands förbunds ansvar i vårt område. Däremot ligger ansvaret för genomförandet av trafikinfrastruktur och trafik tjänster i huvudsak på kommunerna, NMT-centralen och Trafikledsverket. Varje stad bör tänka på planeringen av sitt eget trafiksystem, utifrån vilket det regionala trafiksystemet kan planeras. För trafikanter är det väldigt naturligt att röra sig över kommungränserna. Egentliga Finlands förbund spelar en viktig roll i samordningen av utvecklingsåtgärderna för kommunala och statliga aktörers trafiksystem, så att informationsutbytet fungerar och gemensamma mål sätts upp. Åbo som landskapets centralort har en viktig roll i utvecklandet av områdets trafiksystem. Ordförandeskapet i styrgruppen för regionens trafiksystemarbete ligger hos Åbo.

I intervjuerna förekom motstridiga åsikter om hur väl ett arbete för att skapa ett trafiksystem kan anpassas till planeringen av markanvändning på kommun- och regionnivå. En del av de som intervjuades ansåg att sammankopplingen fungerade och en del tyckte den var bristfällig. Helhetsbilden och sammankopplingen av processerna bör vidareutvecklas, så att en enhetlig uppfattning skapas bland olika aktörer.

Utgångspunkten för Åboregionens (trafikmodellområdet) trafiksystemplan är Åboregionens trafikmodell 2035 som godkändes 2012 av 14 kommuner – Aura, S:t Karins, Lundo, Pargas, Masko, Virmo, Nådendal, Nousis, Pemark, Reso, Rusko, Sagua, Tarvasjoki och Åbo.

Mer information om strukturmodellen: <http://www.turku.fi/rakennemalli2035>

⁹ Egentliga Finlands trafikstrategi 2035+, Egentliga Finlands förbund 2014

<http://www.varsinais-suomi.fi/images/tiedostot/Maankaytto/Liikennejarjestelmasuunnitelma/Varsinais-Suomen%20liikennestrategia%202035.pdf>

¹⁰ <https://www.varsinais-suomi.fi/fi/77-tehtaevaet-ja-toiminta/suunnittelu-ja-kaavoitus/1553-turun-seudun-jatkuva-liikennejarjestelmatyo>

¹¹ Trafikledsverket (Väylä) ansvarar för utveckling och underhåll av statens vägnät, järnvägar och vattenleder. Det ser till servicenivån inom trafiken och deltar i samordningen av trafik och markanvändning. Trafikledsverket ersätter tidigare Trafikverket. <https://vayla.fi/vayla>

Åboregionens strukturmodell 2035 bedöms enligt intervjuerna ha

- en förtätande effekt på samhällsstrukturen samt
- till sin natur prioritera kollektivtrafiken och andra hållbara transportsätt (gång- och cykeltrafik).

Vid utarbetande av Åboregionens (trafikmodellområdet) trafiksystemplan (2014) har bland annat följande samtidiga och tidigare planeringsprocesser också beaktats:

- Egentliga Finlands landskapsstrategi 2014
- Etappplansplanen för markanvändning, tjänster och trafik i tätorter
- Åbo stadsregions plan för tryggt och hållbart resande (2012) och andra regionala planer för trafiksäkerhet
- Sydvästra Finlands trafikstrategi (2010)
- Regionalt organiserande av fortgående trafiksystemarbete (2010)
- Egentliga Finlands trafikstrategi 2030 (2007)
- Åboregionens trafiksystemplan (2000) och dess avsiktsförklaring (2004).

Revisionsnämndens anmärkning

Det finns många planeringsprocesser/styrdokument som påverkar trafiksystemplaneringen. Det stora antalet styrdokument ökar risken för inkonsekvenser dem emellan.

Dessutom skapar antalet olika aktörer utmaningar.

Trafiksystemplanen/strukturmodellen förverkligas i Åbo stadsregion genom olika åtgärder. Exempel på åtgärder som förverkligar strukturmodellen är:

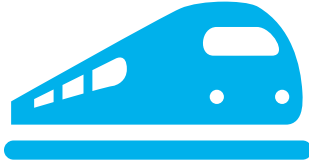
- Förbättring av ringvägen,
- den allmänna planen för spårvägen,
- den regionala kollektivtrafiken Föli och
- genomförandet av stombussnätet

Revisionsnämndens anmärkning

Den regionala trafiksystemplanen omfattar enligt intervjuerna enormt med åtgärder, och det har varit en utmaning för staden att med de nuvarande resurserna sätta igång de åtgärder som ligger på stadens eget ansvar. Vid utveckling av Åbo trafiksystem finns därmed ett behov av att prioritera de projekt i det regionala programmet som påverkar Åbo. Stadens eget trafiksystemarbete spelar en avgörande roll vid denna prioritering.

Växelverkan och samarbetet vid trafiksystemplaneringen mellan staten och kommunerna i stadsregionen förverkligas genom ett avtal för markanvändning, boende och trafik (MAL-avtalet), varav det senaste är för 2016–2019. I detta MAL-avtal finns sammanlagt 37 åtgärder med ansvarsinstanser noterade och 25 av dem berör trafiken. Genom de MAL-projekt som verkställer avtalet försöker man tillsammans med kommunerna att göra hållbara transportsätt lockande, och tyngdpunkten ligger därför i förbättrande av omständigheterna för gång- och cykeltrafik samt kollektivtrafik. Staten och kommunerna anslår båda en finansiering om 5 M€ för avtalsperioden 2016–2019 (sammanlagt 10 M€) för förverkligande av dessa projekt. Det handlar om en viktig satsning på stadsregionens utveckling.

Markanvändning, boende och trafik sammanlagt 10 M€

Förbättring av gemensamma stamrutter för kollektivtrafik och cykeltrafik (ca 3,9 M€)

Effektivering av kollektivtrafiken (ca 1,45 M€)

Cykeltrafikens huvudleder (ca 3,3 M€)

Förbättring av trafiksäkerheten (ca 1,35 M€)

Mer information: <https://vayla.fi/varsinais-suomessa-rakenteilla/turun-kaupunkiseutu-mal-hankkeet>

Bild 8. Helheterna för MAL-projektprogram 2016–2019 (Trafikledsverket)

2.3.3 Trafiksystemplanering i stadsorganisationen

Revisionsnämndens anmärkning

Åbo stad bör för egen del tydligare definiera och framföra ansvaret för anvisningar och ledning som krävs för trafikangelägenheter. Revisionsnämnden har konstaterat att dessa frågor om ansvarsfördelning delvis varit oklara.

Stadsfullmäktige har 26.1.2015 godkänt Åboregionens (trafikmodellområdet) trafiksystemplan 2035 som en riktgivande plan. **Vid presentation av ärendet konstaterades att utvecklingsprogrammet för Åbos del är överoptimistiskt med tanke på de resurser som finns tillgängliga, vilket kräver att projekten kraftigt prioriteras och genomförandetiderna hanteras övergripande.**

I stadsplanerings- och miljönämndens utlåtande 13.1.2015 konstaterades följande om Åboregionens (trafikmodellområdet) trafiksystemplan 2035:

”Åbos möjligheter att möta trafiksystemets utvecklingsbehov försvåras av att stadsorganisationen har ett beslutsfattande som rör utvecklandet av trafiksystemet och dess beredning har splittrats till många olika instanser, varav ingen har ett övergripande utvecklande av trafiksystemet som tyngdpunkt för sin verksamhet. Ett första steg för att förbättra situationen ses i utlåtandet bestå av att man grundar en styr- eller ledningsgrupp för utvecklandet av stadens interna trafiksystem. Gruppens uppgift skulle vara att samordna olika branschers och aktörers verksamhet i anknytning till utvecklandet av trafiksystemet utifrån stadens strategi och underliggande programstruktur samt målen och utvecklingsprogrammet för den utarbetade trafiksystemplanen.”

Anvisningar och ledaransvar som krävs för trafikangelägenheter bör tydligare definieras.

För närvarande är beslutsfattandet enligt intervjuerna splittrat utifrån hur strategiskt ärendet är och hur den formella behörigheten fördelas mellan stadsfullmäktige, stadsstyrelsen, stadsstyrelsens stadsutvecklingssektion, stadsmiljönämnden och den regionala kollektivtrafiknämnden.

Åbo stad bör för egen del tydligare definiera och framföra ansvaret för anvisningar och ledning som krävs för trafikangelägenheter. Revisionsnämnden har konstaterat att dessa frågor om ansvarsfördelning delvis varit oklara. Enligt intervjuerna har sammanslagningen av Miljösektorn och Fastighetsaffärsverket till Stadsmiljösektorn i början av januari 2018 dock redan förtydligat beredningsansvaret på verksamhetsområdesnivå. Stadsmiljönämnden för sin del är nu på nämndnivå ett tydligt beslutsorgan för frågor kring trafiksystemet.

Trafikplanering ingår i serviceområdet för stadsplanering och marktillgångar (planläggning – trafikplanering – tomttjänster). På så sätt möjliggör den nya organisationsstrukturen inkluderingen av trafikplaneringen i markanvändningsprojekt redan från början. Eftersom markanvändningsprojekt pågår under en längre tid, är det för tidigt ännu att utvärdera verksamhetsmodellerna i den nya organisationsstrukturen.

Enligt intervjuerna kan man identifiera ett behov av att grunda en sådan styr- eller ledningsgrupp för rörlighet som stadsplanerings- och miljönämnden föreslår på så sätt att gruppen skulle representera tillräckligt många instanser: strategisk ledning (koncernförvaltning), operativt genomförande (trafikplanering, kollektivtrafik, planläggning, byggande, underhåll), utvecklingsprojekt (koncernförvaltning), användare (fritid, bildning, välfärd, turism) och smarta lösningar (Smart and Wise Turku-spetsprojekt).

Enligt intervjuerna bör man i det kommande beslutet om ledningssystem beakta bland annat att den makt och det ansvar, dvs. ledning, som planeringen av markanvändning innebär definieras tydligare.

2.3.4 Mål, åtgärder och utfall

2.3.4.1 Egentliga Finlands trafikstrategi 2035+ uppföljning

Linea Konsultit Oy och MDI Oy har utvärderat trafiksystemplanerna för Egentliga Finlands trafikstrategi och Åbo stadsregion, som godkändes 2014, så att de är uppdaterade i förhållande till förändringarna i verksamhetsmiljön under hösten 2018. Utredningen består av en uppdatering av spetsåtgärderna samt definition av utgångspunkterna för trafiksystemplanens uppdateringsprocess. Resultaten från utvärderingen kommer att utnyttjas i det nationella samarbetet med intressentgrupper vid trafiksystemplanering samt under det kommande året i uppdateringsprocessen av Egentliga Finlands trafiksystemplan.

Egentliga Finlands trafikstrategi 2035+ uppföljning:

”Målet med att hållbara transportsätt skulle öka i popularitet och få en ökad färdsetsandel i stadsområden, tätorter och fjärrtrafik har inte gått framåt:

- Enligt en persontrafikundersökning som genomfördes 2016 i hela landet och i Åboregionen har andelen bilresor bland resor gjorda av landskapets och Åboregionens invånare inte minskat utan snarare ökat jämfört med 2008.
- Mängden biltrafik längs landskapets mest trafikerade huvudvägar har ständigt ökat, under de senaste åren snabbast längs Åbo ringväg samt riksväg 1 och 8.
- Resandet med kollektivtrafik har under de senaste åren ökat i lokaltrafiken i Åbo stadsregion och förmodligen också på de viktigaste huvudlinjerna för fjärrtrafiken, men inte tillräckligt för att innebära ändringar i färdsetsandelarna och någon minskning av biltrafiken.

Enligt Egentliga Finlands trafikstrategi 2035+ uppföljning bör man satsa mer på förhållandena för och främjandet av gång- och cykeltrafik samt kollektivtrafik i stadsområdena och i tätorterna samt på huvudlinjerna för fjärrtrafiken. Av statens och kommunernas finansiering har största delen använts för förbättring av förhållandena för biltrafiken.”

<https://www.varsinais-suomi.fi/fi/77-tehtaevaet-ja-toiminta/suunnittelu-ja-kaa-voitus/1914-liikennejarjestelmasuunnitelmien-arviointi-2018>

2.3.4.2 Fyra exempel på operativt genomförande av ett strategiskt mål (3.3.7)

3.3.7 Ur miljöperspektiv hållbar trafik och rörlighet främjas så att den sammanhängande stadsstrukturen utnyttjas.

Konkurrenskraft och tillväxt-delen av det strategiska programmet

https://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/strategiset_ohjelmat.pdf

Tillsviare har det inte funnits resurser till utvecklingsprogrammet av trafiksystemet som gäller alla trafikformer och betjänar hela trafikkomplexet.

Exempel 1) Trafikplan för centrum

- Stadsmiljösektorns operativa avtal 2018

Revisionsnämndens anmärkning

Markanvändningen kommer att intensifieras under den närmsta framtiden, och bland annat kollektivtrafikarrangemang och målen för Centrumvision 2050 kommer att minska stadsrummet för biltrafik samtidigt som antalet trafikanter kommer att öka kraftigt. För att hantera förändringen krävs betydande satsningar på en övergripande trafik- och stadsplanering, vilket i praktiken förutsätter antingen ökade resurser eller ny inriktning av de nuvarande resurserna.

Målbeskrivning

Tillgängligheten av centrum och smidigheten i resandet med alla trafikformer ska säkerställas samt förutsättningarna för gång- och cykeltrafik ska förbättras. Trafiksäkerheten ska förbättras och miljöriskerna från trafiken ska minimeras.

Mål 2018 (Ss 18.12.2017 Stadsmiljösektorns operativa avtal 2018)

Under våren 2017 har en workshop arrangerats för kommuninvånarna. För behandling av utkastet till generalplan kommer centrala principiella riktlinjer att utarbetas för utvecklande av centrumtrafiken fram till 2029 så att de förverkligar utvecklingsinriktningen i centrumvisionen. Under vintern 2017/2018 görs utkastet till trafikplanen för centrum mer konkret. Tidtabellen för generalplanen ska följas vid växelverkan och godkännande av planen (om ärendet av någon anledning inte påskyndas).

Utfall 2018 (rapportering av stadsmiljösektorns operativa avtal 2018)

Generalplanen och utkastet till trafikplanen för centrum godkändes 5.11.2018 och placerades ut till påseende och på remiss. Genmälen utarbetas för utlåtan- den under våren 2019 och ett förslag ska ges under 2019.

Stadsfullmäktige har 14.5.2018 fattat ett beslut om spetsprojektet för utveckling av centrum. Som bifogat material till presentationen av ärendet fanns Centrumvision 2050 (se närmare under länken nedan). Sf 14.5.2018: Stadsfullmäktige beslutar om att anteckna spetsprojektet för utveckling av centrum som information och konstaterar samtidigt att spetsprojektet styr beredningen och beslutsfattandet hos respektive behörigt organ.

De viktigaste elementen för ett levande centrum är enligt Centrumvision 2050:

- Lättillgängligt med enkla transporter
- Kommersiellt lockande
- En trivsamt mötesplats

Centrumvision 2050

http://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/20170814_visio_press_lac_s.pdf • <https://www.turku.fi/keskustavisio>

Exempel 2) Kolneutralitet 2029 (var tidigare 2040)* och minskat behov av bilism

Kolneutralitet 2029 (tidigare 2040)* nås genom klimat- och miljöpolitiska åtgärder (3.3.6)

Revisionsnämndens anmärkning

Även om målet med ett kolneutralt Åbo 2029 ser ut att kunna nås enligt trenden för de förverkligade siffrorna för knappa tio år, är utfallet säkerligen inte självklart eller enkelt. Sannolikt har man under de första åren kunnat använda kostnadseffektiva metoder för minskning av utsläpp bäst och uppgiften kommer att bli svårare i framtiden.

- Att rikta markanvändningen till centrum, till den existerande samhällsstrukturen och till närheten av kollektivtrafiktjänster kommer att minska behovet av bilism.

***Under 2018 har Stadsfullmäktige fattat beslut om att öka ambitionen i kolneutralitetsmålet till 2029.**

Frågan behandlas närmare i kapitel 2.1.

<http://www.turku.fi/hiilineutraaliturku>

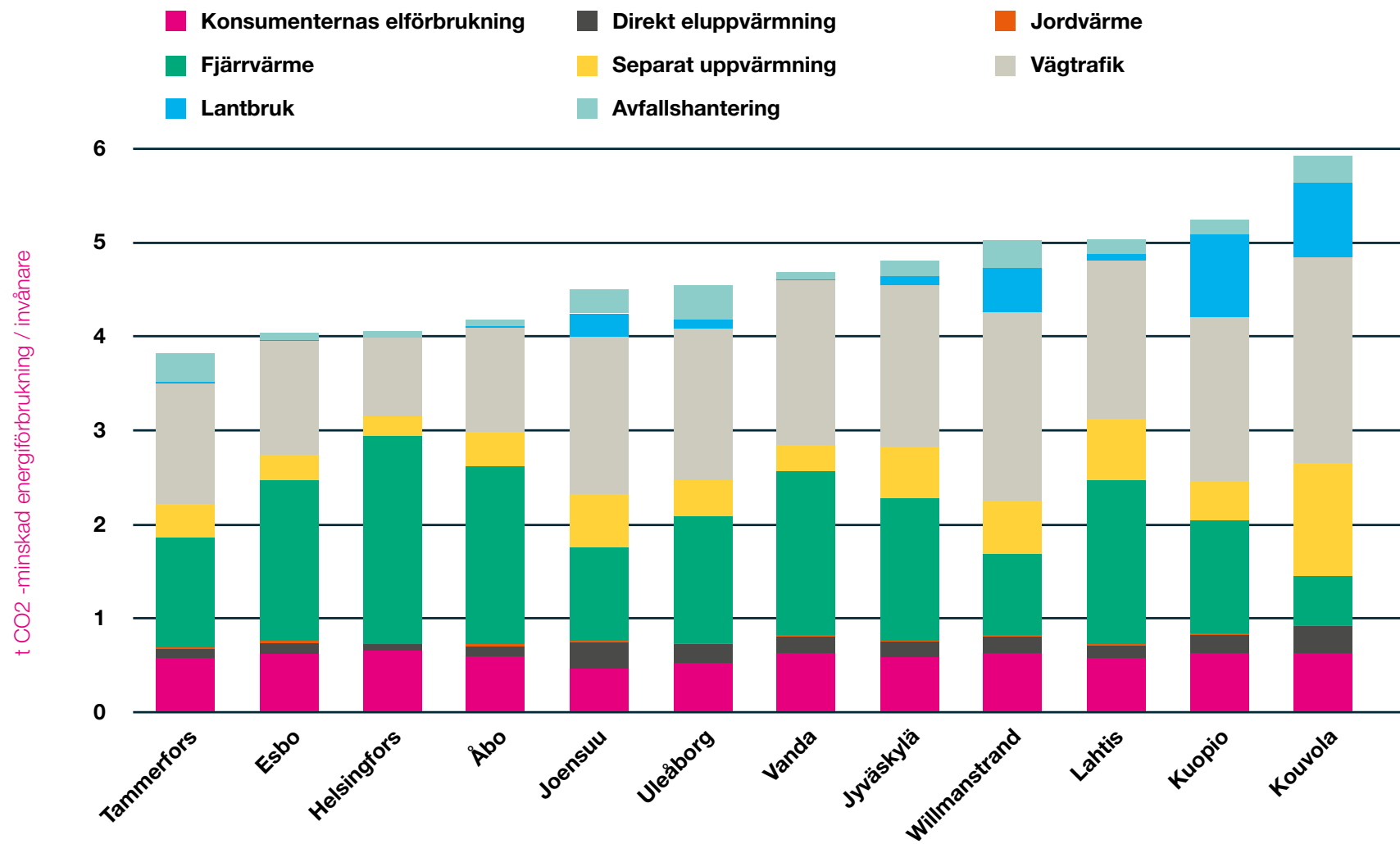

Bild 9. De invånarspecifika utsläppen i kommuner med över 70 000 invånare som ingår i CO2-rapporten under 2016 exklusive industri och andra trafikformer. <http://www.co2-raportti.fi/>

Exempel 3) Utvecklingsprogram för trafiksystemet i Åbo

Mål 2018 (Stadsmiljönämnden, operativt avtal 2018)

Projektplanen utarbetas under våren 2018. Målet är att utarbeta en sammanfattning gällande utvecklingsbehoven för alla trafikformer utifrån utvecklingsprogrammet för gång- och cykeltrafiken, utvecklingsprojekten för kollektivtrafiken samt utvecklingsprogrammet för utvecklingsprojekt av bilismen som utarbetas i detta arbete. Efter denna fas kommer vidareutredningsbehov att planeras.

Utfall 2018 (rapportering av stadsmiljösektorns operativa avtal 2018)

Resurserna har tillsvidare inte räckt för att utarbeta en projektplan och påbörja arbetet.

Revisionsnämndens anmärkning

Tillsvidare har det inte funnits resurser till utvecklingsprogrammet av trafiksystemet som gäller alla trafikformer och betjänar hela trafikkomplexet.

Exempel 4) Andelen gång-, cykel- och kollektivtrafik av alla färdstätt

Åbo stads bokslut 2018:

Mål 2018

Målet har varit att öka andelen gång-, cykel- och kollektivtrafik av alla färdstätt. För dessa var målet en tillväxt på 2 % jämfört med året innan. För biltrafikens del var målet att andelen inte ska öka från året innan.

Revisionsnämndens anmärkning

Gällande ändringarna i färdstättandelar mot en mer hållbar riktning nåddes målen för gång- och biltrafik. Målen för cykeltrafik och regional kollektivtrafik nåddes inte. I fortsättningen krävs det ett långsiktigt arbete av både staden och stadsinvånarna för att nå målen.

Utfall 2018

Mål minskad förbrukning3: Andelen fotgängar-, cykel och kollektiv- trafik i Åbo andel av alla färdsätt**	Strategiskt tema: Stad och miljö under byggnad Strategiska riktlinjer: 3.3.7		Andra riktlinjer som kommer att antas: 2.3, 3.3.6, 3.3.10		
	Industriutsläpp 2016	Industriutsläpp 2017	Mål 2018		
Kvantitetsindex för gångtrafik* 2017=100	ej beräknat	100,0	stiger med 2 % jämfört med föregående år	Steg med 11,7 %	
Kvantitetsindex för cykeltrafik* 2017=100	ej beräknat	100,0	stiger med 2 % jämfört med föregående år	Sjönk med 4,7 %	
Kvantitetsindex för biltrafik* 2017=100	97,3	100,0	stiger inte med jämfört med föregående år	Sjönk med 2,0 %	
Resor totalt, regional kollektivtrafik, index 2017=100 **	95,0	100,0	stiger med 2 % jämfört med föregående år	Sjönk med 1,5 %	

Tabell 14. Andelen fotgängar-, cykel och kollektivtrafik i Åbo andel av alla färdsätt (Åbo stads bokslut 2018)

* Kvalitetsindex för gång-, cykel- och biltrafik baserar sig på information om trafikmängden på den s.k. räkningslinjen för Aura å (Föri, Martinsbron, Kvarnbron, Teaterbron, Aurabron, Biblioteksbron, Domkyrkobron, Tomasbron, Järnvägsbron, Hallisbron). Vid räkning av fotgängare och cyklister är urvalet litet, så det kommer att finnas slumpvariation i de årliga värdena. Räkningen visar dock inte att tillväxtnålet skulle nås, dvs. de åtgärder som stöder tillväxten har varit otillräckliga.

** Stadsmiljönämnden och Kollektivtrafiknämnden för Åbo stadsregion godkänner målet.

2.4 Kvalitetskontroll av köptjänster för boendetjänster och heldygnsvård för de äldre

Revisionsnämnden har i sina förberedelser för utvärderingsberättelsen för år 2018 gjort sig förtrogen **med kvalitetskontrollen av köptjänsterna för de äldres boendeservice**. Revisionsnämnden har redan i sina tidigare utvärderingar behandlat kvalitetskontrollen och framhåvt de begränsade övervakningsresurserna som en anledning till oro.

År 2012 konstaterade revisionsnämnden i samband med utvärderingen av tjänsterna för de äldre: "Tjänsterna för heldygnsvård är till sin natur ofta av det slaget att kunden inte har något konkret alternativ för val av leverantör. Det råder alltså ett tillstånd där kunden inte kan "rösta med fötterna". Därför är det av största vikt att tjänsterna uppfyller kvalitetskriterierna och att kvalitetskontrollen är tillräcklig och effektiv. **Enligt intervjuerna har kvalitetskontrollen varit underbemannad.**

Revisionsnämnden konstaterar att åtgärder snarast måste vidtas för att tillräckliga resurser för att kvalitetskontrollen av heldygnsvården ska kunna säkerställas. Kvalitetsövervakningen måste givetvis utföras på samma sätt och enligt samma kriterier såväl ifråga om stadens egen produktion som i fråga om produktionen av köptjänster. De kostnader som föranleds av kvalitetskontrollen ska inkluderas i totalkostnaden för tjänstproduktionen."

År 2013 konstaterade välfärdssektorn i utvärderingsberättelsen: "för köptjänsternas del sker kvalitetskontrollen i samverkan med regionalförvaltningsverket (RFV) som en del av tillståndsförfarandet och den normala övervakningen. Övervakningen har delegerats till en ledande socialarbetare och uppgiften tar ca 10 % i anspråk av socialarbetarens sammanlagda arbetsuppgifter. **Någon separat personalresurs för denna uppgift har inte kunnat avdelas på grund av stadens ansträngda ekonomiska tillstånd.**"

Revisionsnämnden konstaterade att resurserna för kvalitetskontrollen av heldygnsvården fortsättningsvis av nämnden bedöms som otillräckliga.

Nästa höst kommer övervakningsresurserna att i praktiken minska väsentligt.

År 2014 konstaterade välfärdssektorn i utvärderingsberättelsen att **situationen anmärkningsvärt hade förbättrats** emedan en planerarvakans hade flyttats över från välfärdssektorns förvaltning till äldreservicen med en uppgiftsbild som till en del omfattar övervakning av heldygnsvården. **Dessutom har övervakningsuppgiften delvis underlättats sedan planerna för egenkontroll blivit lagstadgade.**

År 2015 konstaterade välfärdssektorn i utvärderingsberättelsen att **övervakningen av heldygnsvården numera sköts av två deltidsanställda tjänsteinnehavare**. Att planerna för egenkontroll är lagstadgade i privata servicehus underlättar övervakningsarbetet. **Att planerna för egenkontroll blev lagstadgade även i kommunsektorn har förenhetligt vår egen serviceproduktion.** Omfattande planer har sammanställts för äldreservicen och har redan en gång uppdaterats under år 2015.

Revisionsnämnden att den offentliga förvaltningen särskilt ska måna om kvalitetskontrollen, då kunderna inte själva har tillräckliga möjligheter att göra det, som exempelvis de äldre i heldygnsvård.

År 2017 konstaterade revisionsnämnden i sin utvärderingsberättelsen likväl om kvalitetskontrollen av köptjänster för de äldres boendeservice: **"Kvalitetsövervakningen har tilldelats bristfälliga resurser. År 2016 hann man exempelvis inte göra kontrollbesök på alla de enheter som borde övervakas."**

År 2018 koncentreras övervakningsresurserna till s.k. enhetsövervakning, varvid resurstilldelningen inte gör det möjligt att träffa varje enskild kund. För det effektiverade serviceboendets del handlar det om drygt 700 köptjänstkunder (inkl. ca 100 kunder med servicesedel) utplacerade på inmot 40 enheter. Dessutom förbrukas, enligt vad revisionsnämnden erfarit, resurser avsedda för den planerade övervakning av en s.k. reaktiv kontroll. I praktiken belastas alltså den grundläggande övervakningen av det tilltagande antalet klagomål och

anmärkningar. **Målsättningen har varit att förrätta ett besök per år vid varje enhet, men det tilltagande antalet klagomål och anmärkningar har förlängt besöksintervallet till ca 1,5 år.**

Antalet övervakningsresurser har på våren 2019 kunnat ökas för en viss tid. Vårdssektorn uppger att äldreomsorgen och servicen för personer med funktionsnedsättning för närvarande har en övervakning som uppgår till 6,7 årsverken. Av medarbetarna inom övervakningen har 2 personer anställts med tillfälliga anställningstillstånd för en omgång effektiviserad kontroll. **Vårdssektorn uppger att man i praktiken under våren har kunnat göra en genomgång av alla centrala enheter.**

Normaltillståndet inom övervakningen motsvarar 4,7 årsverken. Till övervakningsuppdrag hänförs även att svara på kundreklamationer, anmärkningar och klagomål. **Såvida inga nya beslut fattas, kommer övervakningsresurserna nästa höst i praktiken att minska väsentligt.** Revisionsnämnden konstaterar utifrån sin uppföljning att man med normal resurstilldelning (4,7 årsverken) har

haft svårigheter att samtidigt hinna med både de ordinarie kontrollbesöken och de tilltagande klagomålen. I praktiken löper man risken att intervallet mellan de planlagda kontrollbesöken ytterligare förlängs, då resurserna för övervakningen minskar. Ett problematiskt övervakningsobjekt utgörs av kvalitetskontrollen för servicesedelkundernas del. Tjänsten levereras hemma hos kunden, vilket gör det svårare att förrätta kontrollbesök där än vid enheterna. Vårdssektorn har för tillfället löst problemet så att en enkät med frågor om hemvården två gånger per år skickas till hemvårdens kunder.

I uppföljningen av resurserna för övervakningen ska dessutom hänsyn tas till eventuella ändringar i lagstiftningen. Revisionsnämnden vill påminna om att exempelvis en medarbetare inom socialvården enligt den nya socialvårdslagen har en s.k. anmälningsskyldighet. **En yrkesutbildad medarbetare inom socialvården ska utan dröjsmål underrätta den person som ansvarar för verksamheten, om medarbetaren observerar missförhållanden eller uppenbara risker för missförhållanden i det sätt på vilket kundens socialvård försiggår.** Syftet med anmälningsskyldigheten är att missförhållandet eller riskerna för missförhållanden i kundarbetet kan ske i tillräckligt god tid. Avsikten med anmälningsskyldigheten är att se till att i synnerhet de kunder som befinner sig i den mest utsatta situationen faktiskt får god vård och omsorg. Anmälningsskyldigheten gäller både offentliga och privata aktörer.

Observeras bör även att det för närvarande inte existerar någon uttalad tydligt bindande personaldimensionering i lagen om social- och hälsovårdstjänster för äldre. I lagen förutsätts på ett sätt som lämnar rum för tolkningar endast att resurstilldelningen ska vara tillräcklig. I praktiken påverkas resursbehovet i hög grad bland annat av kundens funktionsförmåga. Minnesstörningar av olika grad är mycket allmänt förekommande hos de äldre och kommer i fortsättningen tydligt och klart att öka i antal. Detta medför fler krav på uppföljning av vederbörlig personaldimensionering och tillräcklig kompetens hos personalen.

Staden kan beakta en minimidimensionering i konkurrensutsättningen av tjänsterna, men det verkliga behovet av dimensionering är likväl alltid relaterat till kundernas funktionsförmåga och varierar beroende på kundernas kondition och omsättningen av kunder. Behovet av mer personal är en fråga som även kan tas upp av regionalförvaltningsverket, om personaldimensioneringen enligt verkets uppfattning i praktiken är otillräcklig.

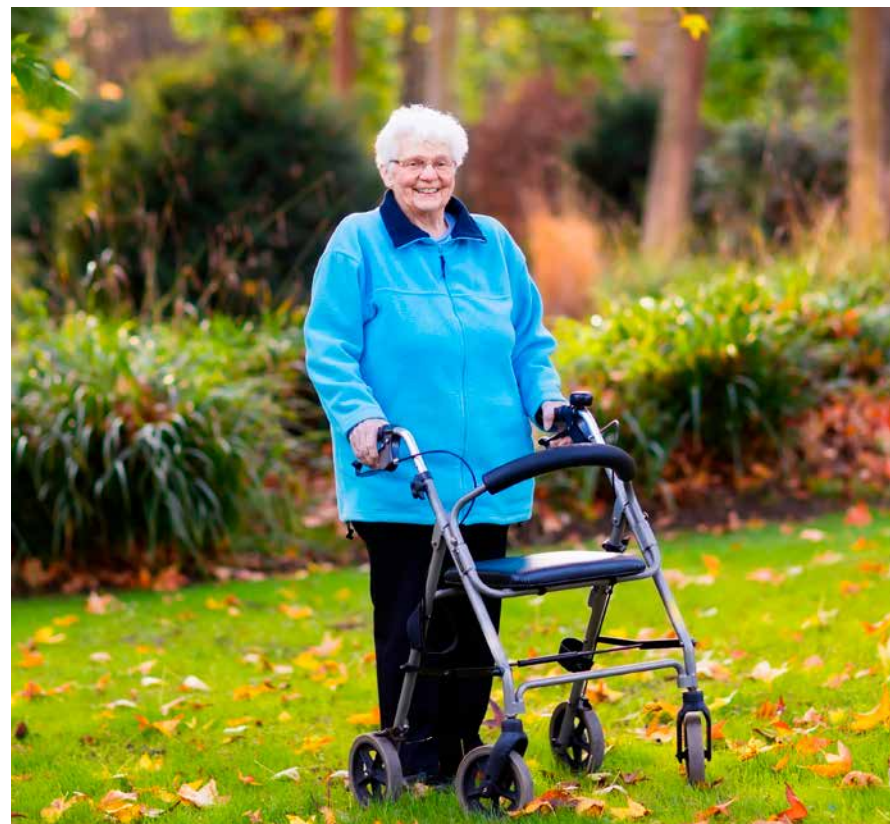
Revisionsnämnden har i sina förberedelser för utvärderingsberättelsen för år 2018 gjort sig förtrogen med kvalitetskontrollen av köptjänsterna för de äldres boendeservice. Vid denna genomgång har revisionsnämnden mottagit en redogörelse för det praktiska utförandet av övervakningen samt kontrollbesökens innehåll.

Välfärdssektorn har i mån av möjlighet intensifierat samarbetet även med regionalförvaltningsverket och praxis hos sektorn är numera att också till regionalförvaltningsverket lämna inspektionsprotokollen för stadens egna kontrollbesök. Avsikten är att ytterligare utveckla samarbetet.

Välfärdssektorn håller på att utarbeta en beskrivning av den gemensamma övervakningsprocessen för sektorns behov. Målet är att förenhetliga processer och kontrollbesök. Syftet med utvecklingsarbetet är att gemensamt definiera övervakningsobjekt, övervakningsåtgärder, besöksintervall jämte kontrollbesökens sammansättning/deltagare.

Revisionsnämnden fäster synnerligen stor vikt vid en väl fungerande kvalitetskontroll. Kvalitetskontrollen ska emellertid inte separat överbetonas för köptjänsternas del, då tjänsterna för invånarna ska hålla lika hög kvalitet oberoende av om tjänsteleverantören är stadens egen enhet eller en av stadens avtalspartner. Dessutom vill revisionsnämnden understryka att välfärdssektorn **betraktar övervakningen som en process och inte som en engångshändelse.**

Revisionsnämnden tillmäter kontrollen stor betydelse och fortsätter att följa hur den utvecklas. Revisionsnämnden kommer i sina utvärderingar längre fram att återkomma till saken.

03

Stadens interna kontroll, riskhantering och koncernövervakning

Fullmäktige ska enligt kommunallagen bland annat besluta om kommunens strategi, de centrala målen för kommunens och kommunkoncernens verksamhet och ekonomi, principerna för ägarstyrning och koncernledning samt grunderna för den interna kontrollen och riskhanteringen.

Bokslutets verksamhetsberättelse ska innehålla en utredning över hur de mål som fullmäktige ställt upp för verksamheten och ekonomin har förverkligats inom kommunen och kommunkoncernen.

Bokföringsnämndens kommunsektion har utformat allmänna anvisningar för uppgörandet av bokslut och verksamhetsberättelse inom kommuner och samkommuner (19.3.2013). Syftet med de allmänna anvisningarna är att ge riktlinjer för uppgörandet av bokslut så att de ger en korrekt och tillräcklig bild av kommunens eller samkommunens verksamhet och ekonomi. Kommunsektionen gjorde upp uppdaterade allmänna anvisningar år 2017, och dessa allmänna anvisningar följs vid uppgörandet av kommunens bokslut från räkenskapsåret 2017 och framåt.

I denna rapport behandlas revisionsnämndens anmärkningar utgående från verksamhetsberättelsens redogörelse om den intern kontroll, riskhantering och koncernövervakning som presenteras i verksamhetsberättelsen.

1. Utvärdering av stadens och stadskoncernens mest betydande risker och osäkerhetsfaktorer samt andra faktorer som påverkar utvecklingen av verksamheten i bokslutets verksamhetsberättelse

Enligt de allmänna anvisningarna ska man i bokslutets verksamhetsberättelse utvärdera de mest betydande riskerna och osäkerhetsfaktorerna samt andra faktorer som påverkar verksamhetens utveckling på ett jämlikt och heltäckande sätt med hänsyn till verksamhetens omfattning och struktur. I rapporteringen rekommenderas det att man beaktar de principer för intern kontroll och riskhantering som har godkänts av kommunfullmäktige, som ofta omfattar beslut om klassificeringen av risker samt hur man ska förhålla sig till och rapportera om dem. Enligt de allmänna anvisningarna påverkas kommunens verksamhet bland annat av strategiska risker, operativa risker, ekonomiska risker och skaderisker.

Enligt verksamhetsberättelsen i stadens bokslut för år 2018 har de utvärderade riskerna delats in i operativa risker, skaderisker, ekonomiska risker

och strategiska risker. Med undantag av skaderisker, utställningsgarantier och finansieringsrisker har alla riskområden behandlats under en och samma rubrik. I verksamhetsberättelsen presenteras såväl sektorernas som de centrala strategiska samfundens centrala riskområden och metoderna för att hantera dem.

Enligt verksamhetsberättelsen i bokslutet för 2018 utvärderar sektorerna och de centrala strategiska sammanslutningarna riskerna i sin verksamhet med hjälp av gemensamma riskutvärderingsverktyg. **I redogörelsen konstateras att man när det gäller de mest betydande riskerna har gjort en noggrannare bedömning av vilka följderna blir om risken förverkligas, hur man har förberett sig för risken, vilka riskhanteringsmetoder som har använts eller bör användas i framtiden samt vem som ansvarar för detta och med vilken tidtabell.**

Revisionsnämndens anmärkningar:

- I verksamhetsberättelsen nämns riskfaktorer som kommit fram i riskbedömningarna och sätt att hantera dessa. I synnerhet de risker **som lyfts fram av sammanslutningarna** (den ekonomiska balansen, investeringarna, pengaprocesserna) är desamma som de som ska behandlas i redogörelsen enligt anvisningarna för uppgörandet av redogörelsen och som nämndes redan föregående år.
- **I verksamhetsberättelsen presenteras** budgetuppföljningen som ett **sätt att hantera** de tre ovan nämnda **riskfaktorerna** och en prioritering av verksamheten i enlighet med budgeten, en realistisk budget, planer för effektivisering av egen verksamhet, långsiktiga avtal med huvudkunderna, ramavtal för finansiering, utvidgning av kundkretsen, ytterligare effektivisering av upphandling och verksamheter samt anpassning av antalet medarbetare till att motsvara verksamheten, förberedelser för konkurrensutsättning, anskaffning av information om konkurrenter, (medverkan i konkurrensutsättning), användning av kvalitetssystem, upprättande av nätverk, genomgång av kriterier i anbudsbegäran, upptäckt av tysta signaler, väl utförd rutinarbete, rapporter, uppföljning, bland annat kontinuerlig uppföljning av kassaflödet, förberedelser och konkurrensutsättning vid rätt tidpunkt.
- Verksamhetsberättelsen talar även om en **riskfaktor** i form av **en oförutsedd kostnadsstegring för lokal- och infrastrukturprojekt**. Risker av detta slag ser ut att aktualiseras exempelvis i fråga om Funikularen och

Logomo-bron. Som ett sätt att förebygga risker har bland annat nämnts att en anvisning för planering av infrastrukturprojekt borde utarbetas. **Vid sidan av anvisningarna för projektplanering och handlande i enlighet med dessa måste uppmärksamhet fästas vid planering av projekten och kontroll av projektkunskap.**

- **Utifrån verksamhetsberättelsen förblir det oklart** hur man bör förhålla sig till de nämnda riskerna och hur väl metoderna för hantering av de nämnda riskerna används, om ansvarsfördelningen gällande hanteringen av riskerna fungerar och om det alltid är möjligt att avdela ansvar för och schemalägga nödvändiga åtgärder i olika risksituationer. Oklart förblir dessutom i vilken mån de nödvändiga riskhanteringsåtgärderna kan genomföras av organisationenheten själv.
- När det gäller risker nämns i **redogörelsen för år 2018 inte** de risker i beslutsfattandet eller avtalsrisker inom sammanslutningarna som togs upp år 2016. År 2018 framhölls inte heller de arbetssäkerhets- och hälsorisker samt egendomsrisker som lyftes fram som centrala år 2015 eller inomhusluftsproblemen på arbetsplatser som togs upp år 2013. Enligt de uppgifter som kommit till Revisionsnämndens kännedom förekommer det till exempel fortfarande problem med inomhusluften i stadens lokaler.

En planering som omfattar investeringarna i sin helhet för ett längre tidsspann bör tas i beaktande.

2. Redogörelse för ordnande av intern kontroll och riskhantering i bokslutets verksamhetsberättelse

Enligt bokföringsnämndens kommunsektions allmänna anvisning (2017) måste kommunförvaltningen i verksamhetsberättelsen,

- lämna information om hur den interna övervakningen och den relaterade riskhanteringen **har ordnats** i kommunen,

- om **brister** har upptäckts i övervakningen under den gångna räkenskapsperioden och
- och hur man planerar att **utveckla** den interna kontrollen under den pågående budgetperioden.

Kopplingen mellan den ekonomiska sidan och de operativa målen samt serviceproduktionen förblir ganska svag.

Enligt de allmänna anvisningarna är **syftet med den interna kontrollen och riskhanteringen** att säkerställa att de mål som har ställts upp för kommunen uppnås och att verksamheten är ekonomisk och effektiv. Syftet med kontrollen är att främja en effektiv ledning av organisationen, riskhanteringen och utvecklingen av verksamheten samt utvärderingen av resultaten. Om brister eller felaktigheter upptäcks i ordnandet eller genomförandet av kommunens intern kontroll ska en redogörelse för dessa och korrigeringsförslag läggas fram.

I bokslutets verksamhetsberättelse för år 2018 har man, på samma sätt som år 2017 till skillnad från tidigare år, delat in redogörelsen i enlighet med de fem delområden som nämns i bokföringsnämndens kommunsektions allmänna anvisningar från år 2017.

I verksamhetsberättelsen beskrivs förfarandet för bedömning av risker inom stadens olika sektorer. När det gäller övervakningsåtgärder beskrivs målen för övervakningen i enlighet med de termer som används allmänt inom området. **När det gäller övervakningsåtgärder konstateras att övervakningsåtgärderna ska ställas i relation till den verksamhet som övervakas och dess uppskattade risker som förebyggande, observerande eller korrigerande kontroller på så sätt att nyttan av övervakningen är större än kostnaderna för den.**

Precis som föregående år beskrivs i verksamhetsberättelsen olika personaktiv på den interna kontrollen och riskhanteringen, och även **utvecklingsområden** listas. Till de utvecklingsområden som nämndes åren **2015 och 2016** hörde bland annat förvaltningen av avtal, bedömning av metoderna för övervakning av utkontrakterade tjänster, etableringen av principerna för intern kontroll och riskhantering samt kompetensen i linjeledningen och på den operativa nivån. De behov av förbättring som identifieras i redogörelsen i verksamhetsberättelsen för år **2017** är **processbeskrivningarna för kärnverksamheten, funktiona- liteten hos övervakningsmetoderna, informationsgången och rappor- teringen** samt **identifieringen av de risker** som verksamheten medför. **År 2018 är behoven av förbättring i stor utsträckning av samma slag som år 2017.**

Revisionsnämndens anmärkningar:

- När det gäller den interna kontrollen och riskhanteringen har de utvecklingsområden som nämns i verksamhetsberättelsen stor betydelse. Staden behöver ha tillräckliga resurser för att övervaka att även utkontrakterade tjänster uppfyller kraven i avtalen, vilket måste beaktas när man konkurrensutsätter tjänster. I en situation där organisationen genomgår förändringar ska man bland annat säkerställa att övervakningsmålen uppnås genom operativa processer och uppgiftsansvar.
- När det gäller metoderna för intern kontroll och riskhantering bör man fästa uppmärksamhet vid hur övervakningsåtgärderna prioriteras i förhållande till det övervakade ärendets betydelse och riskens storlek; exempelvis investeringsbehoven samt planeringen, prioriteringen och genomförandet av dem. **Beträffande planering av investeringar fäster revisionsnämnden uppmärksamhet vid att en planering som omfattar investeringarna i sin helhet förslår för ett längre tidsspann med beaktande av förestående servicebehov.**
- Revisionsnämnden lyfter även fram **betydelsen av ledningens ansvar, förståelse och kompetens** vid skapandet och säkerställandet av metoder för den interna kontrollen samt utvecklingen av exempelvis de utvecklingsområden som nämns i verksamhetsberättelsen för ett visst år.

- Enligt kommunallagen ska budgeten innehålla de anslag och beräknade inkomster som uppgifterna och verksamhetsmålen förutsätter samt en redogörelse för hur finansieringsbehovet ska täckas. **Revisionsnämnden har noterat att den ekonomiska sidan framhävs såväl i bokslutet som i diskussioner om riskerna, och att kopplingen mellan den ekonomiska sidan och de operativa målen och serviceproduktionen förblir ganska svag. Revisionsnämnden fäster uppmärksamhet vid att budgeten utarbetas på det sätt som anges i kommunallagen, så att man i budgeten reserverar tillräckliga anslag för täckande av de kostnader som föranleds av prioriteringarna och inte så att budgeteringen används i strid med kommunallagen som ett ledningsinstrument.**

3. Redogörelse för koncernstyrningen och -övervakningen i bokslutets verksamhetsberättelse

Enligt bokföringsnämndens kommunsektions allmänna anvisningar (2017) ska koncernövervakningens fokusområden gås igenom i redogörelsen i verksamhetsberättelsen i bokslutet. Om brister eller felaktigheter upptäcks i koncernö-

vervakningen ska en redogörelse för dessa och korrigeringsförslag läggas fram i utlåtandet. I redogörelsen beaktas de mål för koncernövervakningen som ställs upp i koncernanvisningarna, kommunstrategins ägarpolicy och andra anvisningar för representanterna.

Verksamhetsberättelsen i bokslutet för år 2018 innehåller en redogörelse för koncernstyrningen och -övervakningen samt behörigheten och ansvaret för detta inom staden.

I verksamhetsberättelsen för år 2018 konstateras liksom föregående år **att det fortfarande finns skillnader mellan dottersammanslutningarna i fråga om förverkligandet och utvecklingen av riskhanteringen, identifieringen av risker samt fastställandet av metoder för hantering av risker. Det samma konstaterades även i verksamhetsberättelsen för år 2016.** Enligt verksamhetsberättelsen för år 2018 konstateras i redogörelserna för dottersammanslutningarna för räkenskapsåret 2018 nästan utan undantag att läget i fråga om intern kontroll och riskhantering är gott eller åtminstone tillfredsställande och att inga missförhållanden har upptäckts i den interna kontrollen eller riskhanteringen. Uppgifterna om ordnandet av intern kontroll i självutvärderingarna är knappa. **I verksamhetsberättelsen konstateras att det inte utifrån egna bedömningar går att göra entydiga slutledningar om hur övervakningen fungerar i koncernsammanslutningar.**

Fortfarande finns det skillnader mellan dottersammanslutningarna i fråga om utvecklingen av riskhanteringen, identifiering av risker, förverkligandet samt fastställandet av metoder för hantering av risker.

Revisionsnämndens anmärkningar:

- I sin utvärdering för år **2016** konstaterade revisionsnämnden att arbetet med koncerntänkandet måste fortsätta, så att moderkommunen framöver på ett bättre sätt kan övervaka och utvärdera omfattningen och förverkligandet av sammanslutningarnas intern kontroll och riskhantering. För koncernövervakningens del **har i 2017 och 2018 års verksamhetsberättelser konstaterats att det inte utifrån egna bedömningar går att göra entydiga slutledningar om hur övervakningen fungerar i koncernsammanslutningar.** Verksamhetsberättelsen ger **ingen klarhet i huruvida den koncernövervakning som sker på koncernledningens ansvar har gett ett tillräckligt säkert besked om att kommunkoncernens verksamhet är ekonomisk och effektiv, att besluten grundar sig på information som är tillräcklig och tillförlitlig samt att lagens bestämmelser, myndighetsföreskrifter och organens beslut iakttas liksom även att egendom och resurser säkerställs.**
- Utifrån de uppgifter som presenteras i verksamhetsberättelsen för år **2017** kan konstateras att **sammanslutningarna bör fokusera på verksamhetsprocesserna och metoderna för intern kontroll och riskhantering som gäller dessa samt dokumentation av processerna** i enlighet med koncernledningens riktlinjer. Verksamhetsberättelsen för år **2018** ger inget besked om hur beskrivningarna av bolagens inbördes verksamhetsprocesser har utvecklats och hur de viktigaste övervakningsmetoderna är inkluderade i dessa beskrivningar.

Bilaga 1

Granskning av Åbo stads förvaltning och ekonomi

Revisionsnämndens sammansättning och verksamhet

Revisionsnämndens uppgift är att ordna granskningar av stadens förvaltning och ekonomi samt handha samordnandet av granskningarna av staden och dess dottersammanslutningar. Revisionsnämnden bereder ärenden som gäller granskning av förvaltning och ekonomi inför fullmäktiges beslut. Revisionsnämnden kontrollerar att rapporteringskyldigheten för stadens åtaganden iakttas och rapporter om förbindelserna lämnas till fullmäktige. Nämnden producerar tillförlitlig och väsentlig utvärderingsinformation till stöd för stadens strategiska ledning och utvecklingen av verksamheten och likaså för fullmäktige och andra beslutsfattare, kommuninvånare och det omgivande samhället samt stadens personal.

Revisionsnämnden utvärderar

- förverkligandet av de strategiska mål och budgetmål som fullmäktige ställt upp,
- verksamhetens ändamålsenlighet,
- resultat och effektivitet samt
- andra ärenden som hör till nämndens uppgifter enligt kommunallagen.

Revisionsnämndens uppgiftsområde påverkas av krav på balansering av ekonomin, innehållet i planerna gällande balanseringen och behovet av utvärdering av genomförandet av åtgärder och deras tillräcklighet. Verksamheten påverkas också av organisationen, ordnandet och ledningen av kommunkoncernens verksamhet och serviceproduktion samt förändringar i dessa. I nämndens verksamhet måste man också beakta de gällande styrdokumentens struktur och innehåll samt de förändringsfaktorer som påverkar stadskoncernens och dess olika delars verksamhet och resultat. I verksamhetsmiljön pågår ständigt förändringar till följd av bland annat lagstiftning och ökat samarbete över kommungränserna.

Revisionsnämndens mål har varit att främja förverkligandet av de strategiska mål som fastställts av fullmäktige under fullmäktigeperioden. Förverkligandet av målen har understötts genom utvärderingsverksamhet genom vilken man har granskat verkställandet och förverkligandet av de uppställda målen samt deras effekter på olika nivåer och i olika funktioner i organisationen. I utvärderingsverksamheten har man strävat efter att omfatta de ärendehelheter eller funktioner som betraktats som mest väsentliga under fullmäktigeperioden. Utvärderingsverksamhetens resultat har rapporterats på ändamålsenliga sätt.

Revisionsnämnden består enligt förvaltningsstadgan av 13 ledamöter.

Följande personer har verkat som medlemmar, dessas personliga suppleanter, ordförande och vice ordförande i revisionsnämnden för perioden 2017–2021 i enlighet med fullmäktiges beslut (Sf 12.6.2017 § 124):

Medlem	Suppleant
Anne Aholainen	Aira Hellström
Timo Laihinen	Pentti Korhonen
Markku Liitola	Samuli Salanterä
Matti Vähä-Heikkilä	Tuomas Kaukoranta (Sf 27.8.2018 fram till § 155)
	Rauli Elenius (Sf 27.8.2018 fr.o.m. § 155)
Tuija Ollikkala	Eija Adenius-Tiilikainen
Kati Saarinen (Sf 19.3.2018 fram till § 51)	Päivi Salminen (Sf 19.3.2018 fram till § 51)
Päivi Salminen (Sf 19.3.2018 fr.o.m. § 51)	Roos Merja (Sf 19.3.2018 fr.o.m. § 51)
Eija Raunio	Pia Matihaldi
Ari Rantanen	Mika Kärkkäinen
Anna Mäkipää (Sf 29.1.2018 fram till § 4)	Kajja Rantanen
Riikka Oksanen (Sf 29.1.2018 fr.o.m. § 4)	
Elias Laitinen	Teuvo Peltoniemi
Erkki Sinkko (Sf 27.8.2018 fram till § 154)	
Jyrki Åland (Sf 27.8.2018 fr.o.m. § 154)	Erkki Koskinen
Ilona Koivunaho	Liisa Fredriksson
Ville Auvinen (Sf 28.5.2018 fram till § 106)	Jari Viherlampi (Sf 28.5.2018 fram till § 106)
Jari Viherlampi (Sf 28.5.2018 fr.o.m. § 106)	Marita Kangasniemi (Sf 28.5.2018 fr.o.m. § 106)

Ordförande Vähä-Heikkilä Matti
Vice ordförande Mäkipää Anna (Sf 29.1.2018 fram till § 4) och
Oksanen Riikka (Sf 29.1.2018 fr.o.m. § 4)

Revisionsbyrån har fungerat som revisionsnämndens enhet för beredning och verkställande.

Revisionsnämnden för mandatperioden 2017 – 2021 sammanträdde totalt 7 gånger våren 2018 och 5 gånger hösten 2018. Under våren 2018 beredde revisionsnämnden utvärderingen för år 2017.

På våren 2018 anordnade revisionsnämnden samråds- och diskussionstillfällen för utvärderingen för år 2017. Vid dessa tillfällen hördes representanter för stadens ledning om bokslutet för år 2017 och utfallet av budgetmålen liksom även om utfallet av personalmålen samt om rapporteringen. Revisionsnämnden godkände 15.5.2018 en rapport om utvärderingen för år 2017. Utvärderingsberättelsen 2017 behandlade särskilt egenkontrollen i fråga om boendeservice, inomhusluften i fastigheter, stadskoncernens ekonomiska tillstånd och internövervakning, riskhantering samt koncernövervakning. Stadsfullmäktige behandlade utvärderingsberättelsen 28.5.2018. Stadsstyrelsens redogörelse för de åtgärder som revisionsnämndens utvärderingsberättelse för år 2017 hade föranlett behandlades i stadsfullmäktige 15.10.2018. Revisionsnämndens separatrapport "Resultatbedömning av Åbo stads bostadsaffärsverksamhet" behandlades i stadsfullmäktige 11.6.2018. Under år 2018 hörde revisionsnämnden sammanlagt 39 personer i anledning av bedömningen.

Inför 2018 års utvärdering har man under våren 2019 hört stadens ledning, sektorcheferna samt personal- och ekonomicheferna angående Åbo stads bokslut för år 2018, förverkligandet av budgetmålen, personalrapporteringen för 2018 och förverkligandet av personalmålen. I maj 2019 godkände revisionsnämnden en rapport om utvärderingen för år 2018. Stadens bokslut för år 2018, revisionsnämndens utvärderingsrapport och revisorns revisionsberättelse för år 2018 behandlas på stadsfullmäktiges sammanträde 17.6.2019.

Revisor och genomförande av revisionen

Under avtalsperioden 2013 - 2018 har KPMG Oy Ab verkat som revisor för Åbo stad. CGR, OFGR Leif-Erik Forsberg slutade som ansvarig revisor den 28.2.2018 och CGR, OFGR Jorma Nurkkala tillträdde som ansvarig revisor 1.3.2018.

Revisorn har informerat revisionsnämnden om hur revisionsarbetet har framskridit i enlighet med årsplanen och den revisionsplan som uppgjorts för fullmäktigeperioden.

Revisorn lämnade revisionsberättelsen för år 2017 26.4.2018. Revisionsberättelsen behandlades i stadsfullmäktige 28.5.2018. Dessutom har revisorn 26.4.2018 lämnat en sammanfattning av revisionen av bokslutet 31.12.2017.

Revisorn lämnade 26.4.2018 till stadsstyrelsen ett revisionsprotokoll med en anmärkning om misstanke om förskingring av parkeringsintäkter. Stadsstyrelsen godkände 3.9.2018 en utredning jämte åtgärder med anledning av revisorns anmärkning. Revisionsnämnden beslutade 15.5.2018 att till stadsstyrelsen lämna revisorns rapport om bokslutet för Åbo stad för år 2017 för kännedom och åtgärder. Stadsstyrelsen lämnade 3.9.2018 till revisionsnämnden en utredning om de åtgärder som föranleds av revisorns rapport för år 2017.

Revisionsberättelsen för år 2018 jämte revisorns sammanfattade rapport om bokslutet 31.12.2018 har behandlats av revisionsnämnden 25.4.2019 och 23.5.2019.

På bilden från vänster: Ari Rantanen, Päivi Salminen, Timo Laihinen, Kari Koivuluhta (revision), Tuija Ollikkala, Jyrki Åland, Heikki Korhonen (revision), Seppo Laakso (revision), Jari Viherlampi, Teuvo Peltoniemi (suppleant), Eija Raunio, Markku Liitola, Ilona Koivunhalo, Riikka Oksanen (vice ordförande), Matti Vähä-Heikkilä (ordförande), Anne Aholainen, Rami Aaltonen (revision).
Av revisionsnämndens ordinarie medlemmar saknas Elias Laitinen.

